Felix de Azua – Povestea unui idiot spusa de el însuşi

Colecţia BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

Félix de Azúa, Historia de un idiota contada por el mismo o el contenido de la felicidad Copyright © Félix de Azúa, 1986 © 2006 by Editura POLIROM, pentru prezenta traducere www.polirom.ro Editura POLIROM Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506 Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, el. 7, ap. 33, O.P. 37; P.O. BOX 1 – 728, 030174 Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României:

AZÚA, FÉLIX de Povestea unui idiot spusă de el însuşi sau Conţinutul fericirii / Félix de Azúa; trad. Din limba spaniolă şi note de Ion Creţu.

— Iaşi: Polirom, 2006 ISBN (10) 973 – 46 – 0490 – 2; ISBN (13) 978 – 973 – 46 – 0490 – 6 I. Creţu, Ion (trad.) 821.134.2 – 31 = 135.1 Printed in ROMÂNIA Felix de Aziia Povestea unui idiot spusă de el însuşi sau conţinutul fericirii Traducere din limba spaniolă şi note de Ion Creţu POLIROM 2006 K «lix de Azúa (n. 1944 la Barcelona), poet, eseist şi romancier catalan. A studiat filosofia şi actualmente este profesor de estetică; de asemenea, colaborează în mod regulat la ziarul El País. A debutat cu un ciclu de poezii publicat în antologia Nueve novísimos poetas españoles editată de Josep María Castellet, dar adevărata recunoaştere în câmpul literaturii spaniole a obţinut-o odată cu apariţia romanelor sale: Povestea unui idiot spusă de el însuşi (1986), Jurnalul unui om umilit (1987, Premiul Herralde), Prea multe întrebări (1994) şi Momente decisive (2000).

Protagonistul romanului Povestea unui idiot spusă de el însuşi, suferind de pe urma unei copilării „cenuşii, ceţoase, birocratice şi abstracte" şi trăind în atmosfera grea de deziluzii a Spaniei postbelice, se dedică unei investigări sistematice a ceea ce el numeşte „conţinutul fericirii". Dar, aşa cum precizează Azúa în unul dintre numeroasele sale interviuri, această căutare, ca orice luptă pentru o cauză unică, nu poate conduce decât în infern sau, în cazul de faţă, la ruină fizică şi psihică.

Dedic această carte precursorilor mei Bouvard şi Pécuchet, lui Fernando Savater1, care posedă secretul fericirii, şi lui Marisol, care are un câine.

Universitar catalan, filosof şi autor al multor studii şi romane de succes, printre care… Conţinutul fericirii.

Când dau peste vechi fotografii din copilărie, ceea ce nu mi s-a mai întâmplat de mult, mereu mă surprinde şi mă deranjează, în mod obsesiv, aceeaşi trăsătură.

În toate – zece, douăzeci de fotografii în care sunt înfăţişat, de la cristelniţa în care am fost scăldat la botez, până la vârsta de şase sau şapte ani – apar cu acelaşi surâs nesuferit. Este pururi egal, identic, ca şi când ar fi vorba despre o mască şi ar fi independent de adevărata mea dispoziţie. Acest semn fără echivoc de abjecţie mi-a hotărât viaţa, una dintre cele mai nefericite din câte cunosc şi, totdeauna, în aceeaşi direcţie; de la primele intuiţii, am ştiut că eram obligat să simulez o fericire permanentă şi că o astfel de trăsătură avea să-mi permită să supravieţuiesc; singura cetate în care mă simţeam în siguranţă în faţa numeroaselor atacuri cărora aveam să le fiu ţintă. Simularea unei fericiri îndărătnice şi constante care mi-a permis, în fapt, să-mi duc zilele până în clipa de faţă, însă cu preţul celor mai mari suferinţe şi al unui dezgust nemărginit. Cu toate astea, prefer să nu-mi imaginez ce s-ar fi putut întâmpla dacă aş fi arătat fără înconjur în ce măsură nu eram fericit sau ce-mi lipsea.

Nu-mi amintesc aproape nimic din propria copilărie, ceea ce mă face să cred că, spre deosebire de aproape toate fiinţele umane, cărora amintirile din copilărie le populează cu fericire bătrâneţile, copilăria mea a fost cenuşie, plicticoasă şi abstractă. Astfel, de exemplu, singurul tovarăş de joacă despre care am o oarecare certitudine, mulţumită faptului că figurează în trei sau patru dintre fotografii alături de mine, cu o atitudine serioasă, demnă, magnifică, este un perfect necunoscut al cărui nume l-aş fi uitat dacă nu ar fi apărut cu un glonţ în cap, în urmă cu câţiva ani, făcut pachet, gol, în portbagajul propriului automobil parcat într-un aeroport. Zăcea acolo de două zile şi a fost descoperit de soţia lui când s-a hotărât să recupereze maşina, după cum mi s-a relatat, nu fără o anumită morbiditate. O astfel de moarte nobilă şi violentă, în contrast cu agonia mea vegetativă de-acum, oferă o semnificaţie clară acestei figuri senine, mândre, care apare alături de larva zâmbitoare de trei ani pe care nu mai pot s-o accept ca fiind eu însumi.

Copilăria a fost, pentru mine, ceea ce este pentru alţii serviciul militar; ceva inevitabil, hotărât prin Buletinul Oficial al statului şi formulat în două acte relevante, încorporarea şi jurământul faţă de steag. Despre încorporare nu pot spune nimic fiindcă îmi lipsesc

informaţiile absolut necesare, singurul lucru pe care-l ştiu este că am ieşit în lume bombănind; şi jurământul s-a produs în prima zi când am primit o scatoalcă – se pare pentru că aş fi pronunţat în public cuvântul „cono" 1, pe care nu puteam să-l asociez cu nimic altceva decât cu „ano", dată fiind frecvenţa cu care eram întrebat câţi ani aveam de către adulţii neliniştiţi de surâsul meu permanent; scatoalcă pe care mi-o amintesc în mod foarte clar prin apropierea de o uşă de care a trebuit să mă prind ca să nu cad la pământ. Cu acel act decisiv 1. Organ sexual feminin, în argou.

M-am informat în legătură cu anumite excese ale fericirii care mai apoi mi s-au confirmat. Acestei prime întâlniri a cuiva cu propria definiţie venită din afară, cu Obiectul care ne ridică obiecţii contondente, cu noţiunea de autoritate, i-au urmat nenumărate întâlniri de acelaşi tip, fiindcă am fost unul dintre cetăţenii cei mai pălmuiţi în timpul copilăriei şi adolescenţei pe care i-a produs vreodată aşa-zisa burghezie catalană.

În orice caz, scatoalca venită din ceruri, asemenea unei cauze fără cauză, precum Primum Movens, de neînţeles în sine, dar ordonatoare a oricărei înţelegeri viitoare, a produs un efect formativ total, fiindcă a atins reflecţia, privirea venită din afară, şi conştiinţa că nu poţi să ignori zâmbetul nici măcar un minut, dacă doreşti să trăieştiîntro Lume condusă de nişte legi pe care le vedeam deja foarte puţin favorabile pentru a-ţi manifesta nefericirea în scopul obţinerii unui remediu. Am hotărât atunci, la vârsta de cinci ani, să fiu simulantul perfect al fericirii, un profesionist al beatitudinii şi, în mod simultan, am început celebra mea cercetare despre conţinutul acesteia.

Puţine lucruri se mai pot adăuga despre această perioadă goală şi sterilă care este copilăria, ani de absolută subordonare şi dependenţă numită de exploatatori „ani de fericire infantilă", cum a fost şi atacul căruia i-am fost victimă din partea primului meu medic, un incapabil, pe măsura întregului corp profesional, care mi-a diagnosticat un cancer de oase, deşi era vorba doar de o lovitură întâmplătoare şi o şchiopătură simulată pentru a mă distra. Acel succes grotesc a avut ca rezultat o a doua hotărâre formativă: aceea de a nu mă îmbolnăvi niciodată, fiindcă în momentele de slăbiciune oricine poate profita de tine până te face surcele. Şi pot să vă asigur că m-am păstrat teafăr, cu o sănătate de fier, cu excepţia câtorva situaţii când m-au prins cu garda jos; prima oară când mi-au făcut un vaccin la

care sunt alergic, pentru difterie, şi m-au lăsat lat în pat, paralizat de la mijloc în jos; a doua oară, când au încercat să-mi repare cartilajul nazal rupt într-o cădere de la paralele – îmi amintesc mirosul plăcut de umed în momentul în care am căzut în nas! simulare constând într-o măcelărire în vecinătatea glandei pituitare, care m-a lăsat cu o sinuzită cronică, pradă permanentă infecţiilor nazale, şi viitoare victimă a unei asfixii mortale. Nu, nu trebuie să fii niciodată bolnav când îţi planifici o viaţă de fericire absolută şi de cercetare a conţinutului fericirii. Trebuie să surâzi şi să fii sănătos, chiar cu preţul sănătăţii. Trebuie să vă explic că deja nu mai eram copil la vârsta de opt ani, asta nu numai datorită efectului aristotelic al scatoalcei şi al notabilei contribuţii chirurgicale, dar şi al educaţiei, repet, educaţie, pe care am început s-o primesc în colegiu, unul dintre acei pretenţioşi mastodonţi construiţi de ordinele religioase cu intenţia de a da frâu liber celor mai stricate instincte. Un colegiu scump, fiţos, administrat de suflete şi corpuri invalide, situat pe o fermă imensă în apropierea Pieţei Bonanova, fermă astăzi în parte parcelată şi populată de clădiri, ca şi când ar fi vorba despre un monument ridicat banului, singurul şi veritabilul obiect al educaţiei religioase din acele vremuri.

Era imposibil să fii copil în asemenea împrejurări, ţinând cont de numeroasele eforturi pe care le făceau colegii mei să imite comportamentul infantil şi de felul în care preoţii ne-au tratat în consecinţă.

În realitate, nu-i preocupa absolut de loc că ERAM copii, ce pretindeau ei era să ne ASUMĂM respectiva condiţie cu scopul de a fi eliminaţi din această lume, fără să aibă de suportat vreo responsabilitate penală. Pe un presupus copil îl poţi pălmui, tortura, idiotiza, cumpăra şi vinde fără ca cineva să protesteze, cu atât mai mult într-o dictatură fascistă şi catolică, cea mai ordinară şi mai mârşavă dintre ele, cum au demonstrat-o recentele evenimente din Chile şi Argentina, organizate cu o riguroasă mizerie religioasă şi militară, respectiv cămătară.

Perfecta mea simulare a fericirii este cea care m-a păstrat în viaţă unsprezece ani în acel centru de distrugere. Unsprezece ani! Se poate povesti totul în trei secunde, însă a trăi a fost o moarte constantă, minut cu minut, timp de unsprezece ani, fără altă rutină decât pălmuitul obişnuit şi continuu, transformat în domesticire şi, prin asta, nici totalmente dăunător, nici MORTAL.

Pe mine m-a cârpit întreg corpul profesoral, fără excepţie, şi mulţumită acestui fapt m-am salvat de la nebunie, fiindcă am reuşit să-mi construiesc o platoşă împotriva învăţăturilor acelor maniaci care înălţau ochii în faţa Prea Sfintei Fecioare Maria în mantia ei albastră şi aerul ei de angajată a stabilimentului, în vreme ce-şi notau în carneţele de muşama numele celor aleşi pentru următoarea şedinţă de tortură. Înspăimântător spectacol de oameni care convieţuiesc cu alţi oameni ca ei, slabi şi neliniştiţi, adulmecându-se unii pe alţii, înconjuraţi de un roi de copii, copii de bune familii franchiste, pentru delectarea lor vicioasă. Nu voi uita niciodată expresia de asfixie sexuală a preotului diriginte la clasa a doua, la ieşirea din Sala Actelor, în care, folosind lanţul lung al fluierului, biciuise în faţa uluirii generale un băiat care se dădea fericit.

Acest preot diriginte purta perucă, ceea ce este simptomatic pentru un om dedicat pe de-a-ntregul lui Dumnezeu şi pedagogiei religioase. Mi-au povestit, ani mai târziu, că a sfârşit ca administrator de garaj în urma căsătoriei cu o văduvă; sătul de perucă, de lanţ şi de mizeria fizică şi morală.

Doar o singură dată a fost cât pe-aici să-mi pierd surâsul protector; s-a întâmplat în ziua când îmi veni rândul să fiu lovit de profesorul de literatură, singura fiinţă ceva mai umană în acea rezervaţie de antropoizi. Prima dată când a făcut-o m-a privit cu ochi plângăcioşi şi a spus, agitând nişte pumnişori păroşi ca nişte nuci de cocos, că mă ura fiindcă în decursul a treizeci de ani de activitate profesională atunci era pentru prima oară că ridica mâna asupra unui elev. Am considerat că a sosit momentul să-mi moderez expresia de fericire şi că eram suficient de matur pentru a părăsi colegiul. Mă aflam în ceea ce se chema pe atunci cursul preuniver sitar şi-mi lipsea doar un an pentru a scăpa din acea fabrică de brutalităţi. Ce urma, mai apoi, Universitatea, se prezenta în ochii mei ca o adevărată naştere; tot ce fusese până atunci, a reprezentat o simplă formalitate fără interes. Până atunci cunoscusem doar nişte amatori; acum aveam să-i cunosc pe SPECIA LIŞTII în fericire. Pot afirma cu certitudine că niciun rai infantil sau copilărie fericită instituţionalizată nu a reuşit să mă atingă, pe drumul spre iniţiere; am rămas imun pentru totdeauna. Este un avantaj demn de consideraţie în aceste vremuri în care piaţa de fericire infantilă a atins nişte proporţii colosale; proiectele de infantilizare promovate de state foarte puternice, ca cel

nord-american, au avut un succes BIOLOGIC considerabil, şi vârsta reală a populaţiilor occidentale se învârteşte în jurul a opt sau nouă ani. Deficienţa de fericire infantilă a dus la extinderea sportului până într-atât, încât s-a transformat în comerţ de stat, comparabil doar cu fabricarea de armament nuclear; şi au scăzut exigenţele morale ale adulţilor inexistenţi la nivel de grădiniţă. Nu este de mirare că în ziua de astăzi populaţia matură este practic analfabetă, aşa cum sunt copiii, respectiv, posedând o cantitate enormă de informaţii inutile care le ocupă totalitatea creierului.

Cu toate astea, zilele cele mai periculoase pentru apărarea mea radicală şi riguroasă împotriva fericirii au fost zilele de vară când mă duceau într-un sătuc la marginea mării, unde familiile crăpau de plictis vreme de trei luni; nu vreau să închid acest paragraf fără să le dedic câteva cuvinte. În acea atmosferă africană, cenuşie, nu era greu să-ţi slăbeşti vigilenţa şi să te găseşti imediat sedus de strălucirea unei pânze de păianjen, udate recent de ploaie, în mijlocul căreia lucea spinarea unui paing, bijuteria grădinilor noastre.

Sau, de asemenea, stupefiat, precum opiomanii, să petreci o jumătate de oră în faţa unei şopârliţe care-şi deschidea şi închidea în mod voluptuos ghearele pe pământul încins. Aceste atacuri sălbatice împotriva siguranţei mele erau repede compensate de mistica jocului şi a distracţiei, adică a fericirii, care se manifesta în jurul meu sub formă de dansuri nocturne (adulţii) sau excursii şi gustări (restul), de o monotonie inalterabilă şi cu vanitatea inconfundabilă a activităţilor marţiale; am putut compara, mai târziu, funcţia distructivă a dansurilor, gustărilor şi excursiilor, mulţumită uneia dintre puţinele cărţi ştiinţifice pe care le-am citit, în care se descrie în detaliu efectul nociv al unor asemenea pasiuni asupra protagonistului – numit Marcel – şi a unor personaje emblema tice (o prinţesă, o bunică, un nobil breton, un evreu care se căsătoreşte cu o prosti tuată etc), toţi aceştia conduşi lent spre cea mai severă umilinţă fiindcă au luat în serios atari distracţii.

Trebuie, însă, să recomand o prudenţă maximă faţă de cei care se găsesc în împrejurări similare – pe marginea unui pârâu, sau la apus de soare, contemplând întoarcerea pescarilor de sardine –, fiindcă acesta este unul dintre scenariile predilecte pentru atacul asupra fericirii şi există geografii cu un mare număr de islazuri, lacuri, dealuri, ţărmuri, unde popoare în tregi au sucombat descompunerii morale şi

unei forme perverse de fericire pedago gico-religioasă. Când locuieşti sau călătoreşti în asemenea locuri este recomandabil să ţii geamurile închise, să citeşti mult Dostoievski, să foloseşti ochelari fumurii şi să te alimentezi cu conserve. Mai cu seamă să eviţi, ca pe dracul, orice seamănă cu o excursie, o gustare sau un dans; efectele lor sunt mortale. Universitatea spaniolă, prin simplul fapt că este spaniolă, s-ar putea cu greu numi universitate, astfel că am intrat în Oareceva spaniol, secţia ştiinţe, cu intenţia de a studia matematicile, fără să pun piciorul nici în sediul central, nici în vreuna dintre secţii şi subsecţii, dat fiind că trecusem de fericirea pedagogică şi speram, în schimb, să descopăr noi date despre o formă recentă de fericire căreia nu pot decât să-i spun pe nume: militantismul politic de extremă stângă revoluţionară.

Primele date despre acest inamic al fericirii, care vesteşte posibilitatea construirii unei societăţi fericite prin intermediul folosirii câtorva generaţii de naivi, le-am obţinut mulţumită informaţiilor din presa franchistă. Dacă citeşti cu atenţie, era mai mult decât evident că acei duşmani, în primul rând ai religiei şi ai bunelor obiceiuri, în al doilea rând ai burgheziei şi ai proprietăţii private şi, în sfârşit ai întregii Spânii, trebuiau să fie, în mod obligatoriu, nişte cavaleri. De fiecare dată când apărea vreunul dintre foarte graţioşii miniştri în funcţie în vremea aceea, vorbind într-un mod atât de special, te aşteptai să-l vezi sărind în aer datorită unui duşman al religiei, al bunelor maniere, al burgheziei, al proprietăţii particulare şi al întregii Spânii. Eu nu am reuşit să văd pe nimeni sărind în aer deşi, mai târziu, Carrero Blanco1 în persoană va reuni subconştientul colectiv, acumulat în patruzeci de ani, a treizeci de milioane de sclavi, dar dacă mi s-ar fi dat să aleg, nu mi-ar fi fost uşor deloc. Lăsându-l la o parte pe Caudillo2, pe care, nu am nici cea mai mică îndoială, îl va apăra Providenţa printr-un decret special al Domnului – dat fiind că Domnul nu gândeşte într-un mod diferit –, şovăiai între un personaj infatuat, un ditamai cârnatul palid, prezentul şef al opoziţiei, cum se spune, şi un alt grăsan inefabil numit Sánchez Bella3 şi, de 1. Şef al Guvernului sub Franco.

2. Generalul Franco.

3. Director al Consiliului Superior de Cercetare Ştiinţifică (1940-1941) etc.

22 asemenea, Bella1 Sánchez, ministru al educaţiei. El era

ministrul meu; tipul acesta banal şi fericit era şeful vizibil al acelui Oareceva spaniol; era natural ca cineva să spere să vadă dezumflându-i-se flatulenţa ontologică în orice moment, graţie înţepăturii unui simplu bold. N-a fost să fie aşa. Şi n-a fost să fie fiindcă cei care ar fi putut să-i scoată supapa erau partizani hotărâţi ai fericirii (sociale, internaţionale, proletare, planetare) şi, prin asta, nişte beduini rătăcitori prin nisipurile viitorului, fără un rol mai bun decât acela de onctuoasă supraveghere a prozeliţilor şi militanţilor. Îl prezentau pe Eroul Popular, ca şi când ar fi fost vorba despre un personaj de circ, sub înfăţişarea unui strungar-frezor în salopetă albastră, care, cu siguranţă, s-a transformat în transsexual când a strâns câteva parale şi a adoptat un nou nume, pe cel de „Andersen", omagiu fermecător adus sirenei, alt individ cu sexul indecis – sau inclus sub aspectul Minerului Asturian – din nou, alt exemplu rău ales, 1. Frumoasă, în sens ironic, cu toate implicaţiile de gen.

23 fiindcă ani mai târziu va lăsa să-i crească cravată şi va figura ca secretar general al unuia dintre partidele comuniste, toate la fel, fără consideraţie faţă de mineri şi strungari-frezori, care sunt ca şi mine, duşmani declaraţi, adică, ai fericirii, oricât de proletară ar fi ea, şi dornici înainte de toate să atingă fericirea chiar şi cu preţul unei mari bucurii: să câştige la loterie, să vadă partide de fotbal la televiziune, să spargă o bancă, fără însă să dea nimic de pomană, să-şi trimită familia în Congo şi să se dedea băuturii, jocului şi femeilor etc.

Experienţa mea pe terenul fericirii planetare a fost triumfală. Şi apogeul l-a constituit o săptămână de trudă – în realitate de conspiraţie şi de muncă agitatorică – într-o fabrică din Sabadell în care se tratau piei de miel cu scopul ca mai apoi să-mi fie interzise. În acel mediu extraordinar cu o duhoare de care nu am putut niciodată să mă bucur şi într-o camaraderie amabilă cu fraţii proletari, ne-am decis, celula mea şi cu mine, să le deschidem ochii asupra mizeriei pe care o suportau şi a viitorului fericit care-i aştepta, cu condiţia să se lase omorâţi puţin. Foarte sigur este că, după cinci minute, ne băteau pe spate exclamând „Al naibii student!" şi voiau să ne ducă la curve.

La sfârşitul muncii noastre de agitaţie şi propagandă ne-am făcut o fotografie şi am alergat să ne luăm banii. Impresarul, un tip atât de asemănător cu Sánchez Bella încât, pentru o clipă, am crezut că visez, ne-a înmânat plicul din hârtie de împachetat, cu un surâs îmbietor, şoptin du – ne că ne-a adăugat câteva foi mai mult decât

celorlalţi fraţi proletari, fiindcă avea un fiu în mişcarea militantistă şi ştia ce înseamnă să ai nevoi. Şeful de celulă (astăzi un urbanist remarcabil angajat la o agenţie imobiliară californiană) se lansă într-o mişcare trufaşă, dar l-am redus la tăcere strigând „Vă mulţumim" şi l-am ţinut închis în ascensor, unde ne-a blamat gestul, în vreme ce-l făceam să vadă inexistenţa contradicţiei dintre a accepta acel mic prejudiciu al plusvalorii patronale şi ultimul discurs al lui Fidel despre recolta secolului.

Minunaţi tovarăşi ai mişcării militantiste de extremă stângă revoluţionară!

Acesta este eroism! Astfel că, atunci când cineva, nici măcar atât de important cât era Sánchez Bella, le-a oferit un deget de promovare publică, au dat din coate ca să intre în Parlament. Spania este astăzi o aşa-zisă democraţie fiindcă aşa au hotărât torţionarii, exploatatorii şi escrocii. Libertatea primită ca un dar plăcut este un fruct veninos. Adam şi Eva au primit şi ei în mod gratuit raiul, dar primii noştri părinţi au fost suficient de prudenţi ca să spună „nu, mulţumesc" şi să se depărteze de nefericire, cu alte cuvinte de cămin, de obişnuinţă. Vânzătorii noştri de fericire planetară aveau atât de puţină încredere în propria marfă, încât au ajuns să cumpere produsul de la concurenţă, conţinutul fericirii pe care-l vindea duşmanul.

Sfârşitul investigaţiilor mele asupra acestei simulări a fericirii s-a petrecut în ziua când, citind un exemplar din Amantul doamnei Chatterley, care se deschidea numai la paginile potrivite, m-am gândit dacă nu cumva venise timpul să verific unele lucruri despre fericirea produsă de copulaţie, de schimbul sexual fără reproducere sau dragostea înţeleasă ca o conversaţie între surdo-muţi. Sexul. Puţine lucruri se bucură de un prestigiu atât de universal şi de indiscutabil, de când, nu cu mulţi ani în urmă, sexul s-a transformat într-un lucru. Eu am avut norocul să trăiesc înălţarea sexului a bibelot1, din cele mai înspăimântătoare prăpăstii ale răului. Un deceniu, un trist deceniu, i-ar fi fost suficient sexului, învinuit, mai întâi, că este unul dintre motivele cele mai evidente de malformaţie ale coloanei vertebrale (prin fărâmiţare), de mongoloism, de catatonie, pentru a fi ridicat la rangul de articol de menaj, alături de detergent şi de dezinfectant.

La clasele aşa-numite de jos a devenit Opiumul Poporului – cum în mod profetic a intuit Baudelaire, în 1865: „religia maselor este fututul" – iar la clasele de sus a intrat într-o adevărată competiţie cu

1. La rang de bibelou (în franceză, în original).

Sporturile nautice. În realitate, este foarte uşor să fii prevenit împotriva fericirii sexuale, dar în preistoria sexului masiv nu era atât de uşor să-l deosebeşti de cancerul ovarian.

Eu avusesem unele dovezi tangibile ale fornicaţiei, la treisprezece ani, cu o franţuzoaică-două, care se iveau în fiecare noapte, pe rând, în baraca băieţilor, într-o tabără estivală situată în apropiere de Beziers. Una dintre ele folosea proteză dentară de metal, cealaltă ochelari, ceea ce permitea identificarea lor. Este singurul detaliu de care-mi amintesc, împreună cu vacarmul care se producea de fiecare dată când intra vreuna dintre logodnicele mele. Cea mai mare calitate spirituală a francezilor a fost demonstrată pentru totdeauna în acele luni; strigau, cântau şi aruncau obiecte când intra fata din celălalt schimb, dar apoi, imediat, tăcerea era absolută şi fiecare încerca să se adapteze ritmului pe care îl marcam din patul meu. Erau frumoase variaţiuni orchestrale pentru un număr foarte limitat de instrumente. Păstrez o amintire extrem de plăcută a acelor nopţi, nu atât pentru copulaţii, cât pentru mediul sănătos de camaraderie care pulsa în acea baracă de 28 şaptezeci de băieţi, atât de deosebit de cel al barăcii din serviciul militar, pe cât se poate de neruşinat, obscen şi promiscuu.

Nu puteam considera canonică acea experienţă, chiar dacă sexuală, şi asta nu fiindcă îi lipsea vreun ingredient material, cât pentru nevinovăţia participanţilor, care elimina conţinutul de veritabilă murdărie al actului de a fornica şi prin asta conţinutul de fericire sexuală. Faptele noastre împotriva purităţii, ca să zic aşa, erau mult mai puţin extatice decât o partidă de fotbal ca la carte, astfel încât nu puteam să le socot pe de-a-ntregul sexuale şi trebuia să fac eforturi să întâlnesc imediat o relaţie cu adevărat sexuală, un veritabil atac împotriva bunelor obiceiuri, dacă doream să mă informez asupra conţinutului fericirii sexuale.

Să se ţină cont că majoritatea populaţiei juvenile şi adulte obţinea aceste cunoştinţe la bordel, dar eu nu puteam să strâng banii necesari, la vârsta de paisprezece ani, şi, pe de altă parte, stabilimentele licenţioase erau total lipsite de orice adevărată murdărie: erau domestice, severe, barojiane1; superb de banale, întocmai ca 1. Aluzie la universul romanesc al lui Pio Baroja.

29 măcelăria de la colţul străzii, şi-ţi dădeau sentimentul că

puteai să nimereşti peste propria mamă. Fericirea sexuală trebuia să se întâlnească într-o situaţie perversă din punct de vedere social (Doamna Chatterley), cu o persoană total străină (D.A.F. De Sade) şi, de ce nu, prevăzută cu un deznodământ tragic (Anna Karenina).

Restul erau jocuri de copii.

Ocazia a întârziat să se ivească şi un număr bun de ani m-am plictisit practicând o sexualitate de buzunar care varia doar în funcţie de uniforma prietenei mele.

Fetele de la colegiul Jesús y María, în genere foarte arzoaice, ale căror părinţi, ca şi ai mei, erau catalani-fascişti îmbogăţiţi în timpul şi după război, purtau uniforme albastru marin şi guler alb. Cele de la Sagrada Corazón, mai modeste şi mai reţinute, cu multă clasă mijlocie parvenită, dar dotate cu o inimă mândră şi îndrăzneaţă, nu purtau plastrón şi guler alb, în schimb aveau nişte pantofi îngrozitori, aproape bărbăteşti. În fine, fetele de la Liceul Francez, sălbatic de deştepte, mult superioare nouă, şi ale căror tendinţe sadice ne fascinau, erau fete fără 30 uniformă, într-un oraş în uniformă, ceea ce le dădea aerul că se plimbau goale, extraordinar de excitante. Fetele de la Liceul Francez erau cele mai căutate; cele de la Sagrado Corazón tindeau spre stabilitate, dar nu cunoşteau graniţele exceselor odată încheiat contractul; cele de la Jesús y María erau extraordinare; mai târziu au fost iubite perfecte, băutoare, orgiastice, cu acel dram de nebunie care le-a împrăştiat prin Europa şi America.

Măreţe fapte de arme, cele împlinite de tovarăşele mele de generaţie de la Colegiul Jesús y María! Unul dintre aceste batalioane de şoc al căror sacrificiu a alinat durerea multor generaţii posterioare, dar al căror holocaust abia dacă şi-l aminteşte cineva în zilele noastre. În toate se disting imediat semnele unei vieţi aventuroase şi dramatice; beţiile, singurătatea, ingratitudinea, dispreţul, persecuţia publică; asta a fost plata pe care au primit-o acele eroine cu părul tapat şi minijupă, care-şi mişcau trupşoarele pe potecile războiului anilor şaizeci, înarmate cu o diafragmă şi o carte de Simone de Beauvoir; să le vezi astăzi, dezolante mame fără 31 soţ; amante distruse de vârstă şi de fatuitatea bărbaţilor; trădate de prietene, muştruluite de părinţi, prost plătite de precupeţi, care preferă secretare de douăzeci de ani… este ca şi când i-ai vedea pe grenadierii lui Napoleon după cele o sută de zile. Un spectacol care-ţi strânge inima prin grandoare şi fatalitate.

32 împlinisem optsprezece ani când, în sfârşit, mi s-a oferit un

indiciu al fericirii sexuale, adică al copulării, considerată un act cu adevărat impur; şi asta a pus punct sexualităţii pe care o practică adolescenţii cu tovarăşele lor de joacă atunci când nu au ceva mai bun de făcut.

Se chema Victoria; era amanta mai mult sau mai puţin oficială a unuia dintre unchii mei (acesta era elementul pervers), era mai în vârstă cu zece ani (elementul de ciudăţenie) şi nu putea să se termine decât tragic, fiind măritată cu un notar.

Pe de altă parte, nu-mi plăcea deloc, dar în acelaşi mod în care unui copil nu-i place ginul şi preferă totdeauna guma de mestecat cu gust de căpşuni. Era, ca să spunem cât se poate de sincer, genul atletic, frecvent la treizeci de ani; gimnastica, înotul, schiul, culoarea aurie a pielii, folosirea cremelor şi a fardurilor o transformaseră într-un simulacru de panteră, dar 33 mult mai nudă decât toate panterele pe care le văzusem la grădina zoologică până în acea clipă. Era de o goliciune supranaturală, metafizică, foarte distinctă de cea a fetelor, oricât de dezvoltate ar fi fost, şi care nu depindea de numărul mai mare sau mai mic de veşminte pe care le folosea – era goală inclusiv cu o blană de focă pe care i-o dăruise unchiul meu –, ci de punerea în scenă a ansamblului membrelor, care erau, ca la unele divinităţi hinduse, multiple, ajungând să posede în situaţii extreme, până la şase sau şapte sâni, o jumătate de duzină de funduri şi un număr nelimitat de vulve. Goliciunea ei afecta, în plus, toate simţurile corporale; pentru mine a fost o descoperire să mIROS, pentru prima oară, categoria abstractă de nuditate. Această calitate hiperfizică îi permitea tot felul de obscenităţi şi, dată fiind nevoia mea de a cunoaşte, s-a lăsat în voia lor cu îndrăzneală…

Voi da numai un exemplu. Cu scopul de a-mi corecta incredulitatea, într-o zi, când s-a jurat că a făcut sex în plină slujbă religioasă, am ajuns să facem dragoste în public, respectiv, în faţa mamei ei şi a doua prietene, fără ca cineva să fie deranjat 34 de acest fapt, bând un ceai cu fursecuri şi purtând o conversaţie animată despre Beatles. Înţelegând neîncrederea cu care se poate întâmpina această afirmaţie, mă grăbesc să adaug că salonul era mare, că ea şi cu mine eram tolăniţi pe sofa, că restul asistenţei şi noi înşine priveam la televizor un program despre scandalul părului lung şi că masa centrală acoperea unghiurile laterale. În ciuda a tot, esenţialul este că, fără să ştiu cum, m-am trezit cu una dintre vulvele ei plasate în mod

inexplicabil în locul potrivit, noi stând cu picioarele îndoite pe sofa şi, ca să spun aşa, ca doi de patru, unul în spatele celuilalt, eu având genunchii ascunşi sub fusta ei largă. În seara aceea, auzind stupefiat strigătul ei „Acum, idiotule!", am înţeles că trecusem pragul impurităţii.

Multe şi variate sunt activităţile cărora li se pot dedica două persoane neavând decât un singur element în comun, cunoaşterea carnală; multiple posturile şi variate împrejurările. Există un registru deosebit de amplu în mecanica copulatone pentru ca iluzia de fericire să dureze cel puţin câteva luni. Este foarte asemănător cu ceea ce spune Conrad despre munca pe 35 mare, o îndeletnicire suficient de solicitantă pentru a produce oboseală, dar nu într-atât încât să-i lase istoviţi pe marinari, fiindcă altfel ar dispărea marina comercială. Este, până la urmă, ceva care nu se încheie niciodată. În timpul acelor luni, am putut să verific surprinzătoarele analogii existente între gramatică şi fornicaţie, cu respect la variaţiunile sintactice, morfologice şi semantice. Dar am ajuns într-un moment când ne-am repetat. Era inevitabil, în ciuda sânilor şi vulvelor ei.

Şi cel mai probabil este că a fost vina mea, fiindcă în tot acel timp, eu într-adevăr nu am reuşit să produc mai mult de un singur penis.

În publicitatea obişnuită despre conţinutul fericirii sexuale se cuvine, pe bună dreptate, stăruit asupra elementului cantitativ. Potentaţii sexuali spanioli, după modelul bănuitorului Don Juan, strâng şi economisesc, astfel încât fişa lor de serviciu s-ar îmbunătăţi în mod sensibil, dacă ar avea trei scule în loc de una, lipsă ontologică ce apare în gravurile din Justine, unde există o clară insuficienţă virilă, fie ca atare, fie combinatorie. Barosanii sexuali spanioli nu se sfiesc să fantazeze despre 36 limita lor necesară, însă vedem la ei o mare frivolitate în tot ceea ce se dovedeşte determinat de capriciul organic (să ai doar doi ochi, şi nu cinci, sau două picioare în loc de patru), lucru care ne priveşte în mod deosebit. Există activităţi ale căror limită nu este impusă într-un mod atât de clar din exterior. Pentru a rememora, de exemplu, ar fi inutil să avem două cranii, fiindcă atunci fiecare craniu ar avea memorie proprie. Dar, ca să joci tenis, ar fi de mare avantaj să ai patru mâini. Astfel încât toate activităţile afectate de această limitare cantitativă au un foarte mare grad de plictis şi este natural ca, într-un timp foarte scurt, să se transforme în parodii ale activităţii impresariale, dat fiind că „a câştiga bani" este marea scuză

metafizică ce ajută la suportarea celei mai copleşitoare plictiseli.

Pentru a compensa şi corecta plictisul carnal s-a inventat căsătoria, care duce cu sine toate plăcerile, pericolele, alarmele, aventurile şi distracţiile unei vieţi, doar că înmulţite cu doi. Dar acele relaţii sexuale care nu au ecou în afaceri, administraţia patrimoniului, pedagogie, drept şi alte activităţi şi pasiuni asemănătoare, 37 respectiv, în căsătorie, sunt în mod necesar efemere. Şi în acelaşi fel în care jucătorii de tenis, la capătul unei perioade mai mult sau mai puţin îndelungate, în funcţie de imaginaţia băiatului sau a fetei, continuă să joace tenis cu singurul scop de a vinde tricouri sau de a se păstra în formă, fiind vorba, în ambele cazuri, de lucruri foarte îndepărtate de scopurile specifice tenisului şi ale fericirii strict sportive, amanţii strict sexuali sfârşesc prin a folosi sexul în scopuri politice, economice sau religioase, cum a demonstrat-o acea somitate militară numită Choderlos de Laclos1.

Mi se va spune că, odată încheiată o relaţie, se începe alta, şi aşa şi este, cui pe cui scoate; într-adevăr, asta se întâmplă, ÎN MOD INEVITABIL; relaţiile se vor succeda, dar conţinutul fericirii sexuale se va îndepărta de fiecare dată tot mai mult pentru a face loc SCOPURILOR SUBALTERNE de şefie, teamă de nesiguranţă, ură de sine, frică de bătrâneţe, până când ocupă în întregime spaţiul speranţei. Aşa se întâmplă cu tot ceea ce ţine, ca definiţie, de un spaţiu exterior sinelui, decis 1. Scriitor francez (1741-1803), autor al romanului Legături primejdioase.

38 într-un mod atât de necunoscut şi de primordial asemenea acelui prim impuls venit din Neant.

În cazul meu, Victoria mi-ar fi putut propune cu greu tranzacţii economice sau comploturi politice, astfel că, odată ajunşi la perfecţiunea obişnuinţei – al cărei simptom de neconfundat este plictiseala mi-am pus problema cum să declanşez un final tragic, fără să fie nevoie să contez pe mine însumi în distribuţie. Ucenicia se terminase, conţinutul fericirii sexuale, ca şi al celor precedente, se epuiza în trecerea de la o activitate liberă la una lucrativă, de integrare statală. Acum vedeam lucrurile ca pe un morcov în spatele căruia aşteaptă laţul instituţiei. Nici măcar componentele specifice moderne de perversiune, capacitate de asociere şi tragedie nu erau altceva decât antice (sau eterne) capcane înnoite cu scopul de a păstra clientela.

Nimic nu se învaţă din întrebuinţarea sexuală a corpurilor care

să nu poată fi predat cu incomparabil mai mare folos în camerele de tortură, fiindcă bucuria pură a cărnii este numai o întrebare şi răspunsul ei constă într-un evantai sinistru de posibilităţi răspunzând în mod metodic întrebării: „Ce se poate face cu un corp?" 39 Nu contează pasiunea care ne mişcă iubire, ură, serviciu în slujba patriei, eficacitate: corpul este numai o scuză pentru explorare ştiinţifică. Torţionarii chinezi, în timpul mandarinatului, se întreceau între ei şi câştiga cel care reuşea să-şi menţină cel mai mult în viaţă victima, amputându-i-se cea mai mare cantitate posibilă de materie organică. Unii martori ne vorbesc despre mase împrăştiate cu grijă pe o pernă de mătase, fără nicio legătură cu figura umană, dar prevăzute cu o neliniştitoare pulsaţie, urmărite cu extaz de înalţi demnitari.

Relaţiile strict sexuale, pentru a se păstra în timp, trebuie să recurgă la mijloace similare, reducând la cea mai mică expresie umanul corpului, până când această ultimă tresărire dispare într-un extaz, scurt dar intens, reţinut timp de luni de o practică amputantă. Deja nu mai ştiam ce să introducem, şi pe unde, ce să muşcăm, să sfâşiem sau să mângâiem şi cu care instrumente adăugate; cărui nou artificiu sau comedie fantastică, interioritate, dispoziţie sau micţiune să ne dedăm; în ce poziţie şi peste câte mobile, puncte de sprijin sau aparate; în concluzie, 40 cu cine şi de câte ori, producând durere sau, din contră, mimând până la exasperare, care părţi şi ale cui, de ce etate şi în ce relaţie de rudenie… În sfârşit, la capătul unui an de ucenicie în fericire m-am văzut dus spre o lume foarte asemănătoare unui birou de cadastru, în care funcţionarul cu condeiul se impune în faţa celorlalţi, aşa cum i s-a întâmplat pedantului Marchiz de Sade, cel mai mare entomolog al regnului sexual.

41 Istoria unei educaţii se încheie totdeauna făcând evidentă intervenţia hotărâtoare a hazardului, ca adevărat formator de personalitate, respectiv, al aspectului exterior al fiecăruia. Ce întâmplare l-a condus pe Hölderlin la casa bancherului Gonttard sau la nebunie? Putem în continuare să numim „soartă" sau „noroc" coincidenţa neoplatonicilor florentini şi a mumiilor egiptene îmbălsămate cu papirusuri acoperite de dialoguri socratice? Este lipsit de relevanţă faptul că majoritatea zăcămintelor de petrol se găsesc la naţiuni, nu doar incapabile de a le folosi, ci cărora le lipseşte apa, în răspuns la buretele saturat de oţet care se ridică în faţa Cru 7 y cificatului? Aceste lucruri te fac să te gândeşti la un Dieu trompeur1, şi

prin urmare la un Dieu.

1. Dumnezeu mincinos (în franceză, în original).

43 Unchiul meu, un tip arogant, chipeş, uşuratic, a făcut publice relaţiile mele prematrimoniale – dezvăluite de Victoria în scopul de a-l excita la întâlnirile lor amoroase, să le spunem complementare – în faţa consiliului familial, care a luat hotărârea de a încheia cu acest subiect trimiţându-mă să studiez în Navarra, care era, în acel timp, ca şi cum ai trimite pe cineva la închisoarea Santa Marfa. De fiecare dată când mă gândesc la unchiul meu, o fac cu mare simpatie – azi am vârsta lui de atunci – şi-mi închipui bătălia sfâşietoare (şi morbidă) pe care a purtat-o împotriva vanităţii sale, ascultând relatările Victoriei şi aşteptând până la limita voluptăţii înainte de a mă denunţa.

Ultima oară când ne-am întâlnit – era îmbrăcat cu grijă, şi-mi amintesc pantofii lui italieneşti de piele, atât de fini încât lăsau să se ghicească articulaţia delicată a degetelor – a fost pentru a ne despărţi ca buni prieteni, afectaţi amândoi de aceeaşi oarbă necesitate de a şti; nu putea să existe duşmănie între noi. Asemenea ofiţerului care-l trimite pe soldatul nedisciplinat în prima linie, fără să evite un surâs de invidie şi de complicitate, mi-a 44 dăruit o mare sumă de bani şi o cărticică, din câte înţeleg eu, unul dintre giuvaierele ştiinţifice despre sex, Adolphe1, în a cărui lectură vor găsi consolare toţi cei care sunt pe punctul de a-şi pierde viaţa din delicateţe2.

Deznodământul tragic a avut loc puţin după plecarea mea. Dar sinuciderea unchiului meu a fost ultima lui operă de artă şi o autentică lecţie de înţelepciune sexuală: l-au găsit atârnând de o bârnă, spânzurat, cu două mici statuete de bronz ale lui Don Quijote prinse de sfârcuri cu fir de nailon. Victoria mi-a trimis fotografia la şcoală, împreună cu una porno în care apărea scoţând limba la mine între picioarele soţului ei.

Punctul final al călătoriei mele era Pamplona, unde trebuia să fac studii de ştiinţe exacte; domnul Arteta, unul dintre puţinii colaboratori ai tatălui meu cu adevărat inteligenţi, închinase un mic apartament în Bulevardul Carlos al III-lea, cu mobila indispensabilă, şi în fiecare lună primea o anumită sumă de bani, suficientă 1. Romanul lui Benjamin Constant (1767-1830).

2. Aluzie la versurile lui Arthur Rimbaud „par délicatesse / ai pierdu ma vie".

45 pentru întreţinerea mea, pe care mi-o dădea în nopţi

extraordinare de beţie, în schimbul cărora eu trebuia să uit definitiv cum mă cheamă, unde locuiam şi în ce localitate. Mi s-a părut foarte uşor, fiindcă în situaţia mea de exilat eram prada ideală pentru altă simulare a fericirii: Iubirea, boala care îi atacă mai ales pe singuratici, pe deprimaţi şi pe cei care nu ştiu ce să facă cu ei înşişi.

Este firesc ca Iubirea să se prezinte după – şi nu înainte – de ucenicia sexuală, sub aspectul unei porţi mai înalte, nobile şi capabile de a ne conduce spre fericire, dat fiind că este vorba despre o sinteză între fericirea politică (colectivă, etică, dogmatică) şi fericirea sexuală (individuală, etică şi acefală). Iubirea pare o soluţie perfectă între abstracţiile universale ale organizării sociale şi tendinţa anarhică, distructivă, a relaţiei sexuale.

Un ÎNDRĂGOSTIT crede că a rezolvat singur conflictul între Lume şi Eu, din momentul în care este convins că aparţine CELUILALT, şi, cu toate astea, că rămâne EL ÎNSUŞI. Iluzie de mare forţă prin secretul şiretlicului folosit şi durerea produsă de elucidarea lui, cum a intuit cineva la fel de îndepărtat de psihologie precum Platon.

46 Nu ştiam ce înseamnă DRAGOSTE, deşi citisem unele lucruri despre acest subiect, asemenea tuturor tinerilor, în tratatul de taxidermie cunoscut ca Madame Bovary, dar nu l-am înţeles suficient de bine; nici cinematograful nu mi-a fost folositor din cauza aspectului imaculat, mineral, al actriţelor şi al actorilor, care producea o percepţie ireală, fantastică, a oricărui eveniment sau acţiuni. Neverosimila coamă roşcată a lui Maureen O'Hara1 traducea în limbajul fabricii şi al mecanizării acea scenă în care, când uşa colibei se deschide în violenţa furtunii, John Wayne, prinzând-o cu un braţ, o strânge la piept. Acelaşi lucru se întâmpla în prim plan, pe fundalul unei mări înfuriate, cu James Steward şi Kim Novak sărutându-se ca într-o ilustraţie muzicală din Tristan şi Isolda. Şi în celălalt film, cu Glenn Ford şi Ruth Roman, pe fundalul unei centrale termice, atât de asemănătoare cu o expoziţie Terrestre şi Maritimă. Sau în cadrul cu Robert Taylor şi Deborah Kerr, cu martini creştini ca decor, pe care i-am văzut 1. Foarte populară actriţă hollywoodiana (n.

1920). A jucat cu John Wayne în pelicula Río Grande.

47 de curând la Muzeul de Arte Frumoase din Valencia, opera lui Benlliure1. Toate aceste reprezentări erau SIMBOLICE şi erau foarte departe de derapajul metafizic în care constă cu adevărat Iubirea.

Ceva se întrezărea în poveştile despre facerea lumii, pe care ne-au făcut să le studiem în colegiu. Ni s-a spus acolo că, într-o bună zi, Personalitatea Maximă a hotărât să se înconjoare de stele, planete şi oameni, DIN IUBIRE. Nu înţelegeam atunci, nici astăzi nu ne e uşor să înţelegem, în ciuda eforturilor lui Fichte2 de a ne face să pricepem că suntem conţinutul şi semnificaţia unei forme infinite şi a eforturilor nu mai puţin interesante ale lui Hegel de a ne convinge că Personalitatea Maximă şi Neantul sunt fraţi uni 7 7 vitelini, în a căror conversaţie noi suntem doar o metaforă.

În orice caz, îmi era clar că Iubirea reprezenta, în mod principal, şi spre deosebire de politică şi de sex, o relaţie PRODUCTIVĂ, respectiv, cu rezultate tangibile 1. Mariano Benlliure, unul dintre sculptorii spanioli importanţi (1862-1947).

2. J.G. Fichte, filosof, reprezentant al idealismului german (1762-1814).

48 pe termen scurt, ca perpetuarea speciilor; deşi sexul pretinde sterilizarea pentru arta ei combinatorie cu multe faţete, şi numai politica are un efect într-un Viitor permanent; Iubirea, în schimb, înseamnă să hotărăşti pe cont propriu că este bun tot ce ai şi că toţi au dreptul să se bucure de ea; în special nenumăraţii noştri fraţi locuitori ai Nimicului negru.

Asta era tot ce ştiam eu despre Iubire, în momentul în care mi s-a prezentat înarmată ca Atena şi pregătită de război. N-am chemat-o eu, şi nici nu cred că cineva să fie atât de nebun încât s-o dorească; Iubirea se prezintă în viaţa fiecăruia cu scopul de a-i da o lecţie. Şi o dă; şi încă cum.

Că, practic, totalitatea globului, cu destui bani pentru a şi-o permite, îşi dedică nouăzeci la sută din timp acestei lecţii, întreg Occidentul industrial şi creştin este obsedat de trivialităţile care zguduie personaje foarte stranii – coafori, prinţese, campioni, soţii de demnitari, miniştri, bandiţi, piloţi; acest lucru se datorează, în principal, faptului că este singura metafizică permisă de stările raţionale. Gradul de abstracţie a Iubirii este atât de distructiv în privinţa diferenţelor, încât îi 49 egalează pe criminali, ospătari, prostituate şi episcopi, ceea ce conduce spre o reflecţie universală de natură transcendentală suficient de puternică pentru a atinge toate palierele sociale: loji de portari, cabinete ministeriale, societăţi financiare, cabine de duş, stadioane de fotbal, toalete publice, mai ştiu

eu ce… În acest mod, fără chiar a-şi da seama, societăţile moderne, care nu mai pot să creadă în salvarea creştină, trăiesc o SPERANŢĂ metafizică absolut nocivă pentru justiţie, inteligenţă şi plăcere, dar adecvată scopurilor sclavagismului şi abrutizării care-i animă pe şefii statului. Această cursă a fericirii amoroase este, în fapt, indestructibilă, şi mult mai puternică decât cele anterioare.

50 Locuiam într-un mic apartament, al cărui tapet cu motive rococo îmi producea frecvente coşmaruri, în care o păstoriţă decapitată (Maria Antoaneta?) dăruia un buchet de capete de oi pictorului Caravaggio (cu siguranţă tatăl meu, sau tatăl mamei mele, nu mi-am putut da niciodată seama cu claritate), care, suflând peste ele ca asupra unei flori de păpădie, le împrăştia până rămâneau suspendate pe firmament în formă de Carul Mare; la extremitate, ocupând locul Stelei Polare, se aprindea şi se stingea „Cristos mort", de Holbein, realizat cu tuburi de neon (evident „Ne on Julbeny", „Născut în Julbeny", care este un sătuc de coastă unde, la trei ani, am văzut un ţăran mâncând un peşte roşu din lac); îndată se va vedea că visul prefigura diferitele capitole care formează această poveste.

Obligaţiile mele erau simple; să simulez că eram» «ţfc-oiai ignorant decât 51 profesorii mei, ceea ce era cu totul imposibil, şi să-mi continui cercetările particulare relative la conţinutul fericirii. Primele două luni au fost delicioase.

Într-o bună zi cineva a sunat la intrare; deschizând m-am trezit în faţa unei femei micuţe, nervoase, hotărâte. Printr-o presiune insistentă a degetelor mă trase într-o parte şi, fără niciun cuvânt, intră în camera de zi, o gaură obscură cu un contor de lumină ca decoraţiune eficace.

Odată înăuntru, s-a învârtit pe tocuri şi ţinând poşeta strâns la piept cu ambele mâini, mă privi de sus până jos. „Cred că m-am înşelat. Aici se închiriază o locuinţă pentru studenţi, cu acces la bucătărie? în realitate, nu contează". Fără să aştepte vreun răspuns se postă în sufragerie unde îmi instalasem biroul de cercetare, respectiv, două scrumiere pline cu chiştoace, o sticlă cu gin Giro pe jumătate goală şi Crimă şi pedeapsă deschis pe masă cu copertele în sus. „Aha, văd că eşti student la Drept! Mă bucur, fiindcă fiul meu s-a înscris la facultatea ta şi am nevoie de cineva care să mi-l păzească (am observat mi-l); este un băiat puţin… Total imbecil.

În schimb, tu îmi pari un tip cu capul pe 52 umeri. Dacă eşti de

acord, îţi plătesc cinci mii de pesetas pe lună pentru locuinţă şi alţi cinci sute ca să fiu informată despre ceea ce face sau vrea să facă. Ce zici?" Avea părul vopsit în aur şi argint, purta un taior de culoarea cireşei şi-şi sublinia ochii – foarte albaştri – cu o linie verde foarte distinctă. Am căzut imediat de acord şi am coborât s-o însoţesc până la maşină, un Peugeot 404, argintiu, în interiorul căreia am distins profilul unei fete. În vreme ce mama îmi scria adresa ei din Madrid şi un cec de cinci mii cinci sute de pesetas, fata şi cu mine ne-am privit fără să clipim. Au fost cele două minute care preced executarea unui condamnat; minute albe în care se cască în tine abisul incomensurabilităţii morţii.

Cinci mii cinci sute de pesetas mă transformau într-un student aproape bogat; fiul doamnei, Pedrito, s-a dovedit, într-adevăr, perfect imbecil, dar foarte uşor de supravegheat, fiindcă îşi petrecea toată ziua, cât era de lungă, cântând la chitară şi privindu-se în oglindă, date pe care eu le-am comunicat în mod regulat telefonului din Madrid: „Săptămâna asta a cântat la chitară şi s-a privit în oglindă".

53 „Nimic altceva? Numai asta?" „Numai asta". „Foarte bine, continuă aşa, mai ales continuă aşa". Ceea ce am făcut. Odată, am testat terenul cu sora lui, dar, neobţinând decât un răspuns superficial: „Gagica este proastă", am renunţat definitiv.

Am renunţat, dar nu am încetat să mă 7 7 gândesc la ea vreo clipă; de atâtea ori m-am gândit la trăsăturile feţei întrezărite prin geamul Peugeot-ului, încât s-au transformat într-o pastă fără formă. Am uitat dacă era blondă sau şatenă, cu ochi albaştri sau brunetă, cu nasul acvilin ori 7 7 cârn; în zadar, ea era piesa de neînlocuit a următorului meu experiment ştiinţific; ea era Obiectul Amoros, cum se spune, şi care, aşa cum ştie oricine, împrumută aspectele cele mai surprinzătoare, un octogenar cu proteză (Jupien), o botină de treizeci de parai (Mirabeau), un câine alsacian (directorul unei cunoscute reviste englezeşti de stânga), fiindcă aspectul material al Obiectului Amoros este lucrul cel mai puţin important; dovadă că lumea întreagă, fără excepţie, a conceput unul, cel puţin.

Cu toate astea, obiectul-meu-fără-trăsături trebuia să îndeplinească o condiţie 54 pentru ca experimentul să poată avea loc; trebuia să mă ia pe mine drept obiectfără-trăsături al propriului ei experiment. Procedase astfel? Eram eu în acele momente o pastă fără formă în moara imaginaţiei ei? Această întrebare nu mă chinuia, în

schimb mă neliniștea. Eu eram dispus să am răbdare; într-un moment anume al anului, îmi spuneam, vor sosi mama şi fiica în vizită la Narcis Muzicianul, fie şi numai ca să justifice cele cinci mii cinci sute de pesetas lunare. Dar n-a fost aşa. N-au mai revenit niciodată.

Vreme de patru luni, Pedrito a acoperit cu bătături corzile chitarei şi a scos totalmente din uz o oglindă pe care a trebuit s-o înlocuim cu alta, aleasă cu mare grijă pentru destinatar, cu laturi mobile, care permiteau vederea din profil. Dar, la capătul a patru luni, s-a prezentat în biroul meu de cercetări, a pus o mână pe paginile tomului Castelul şi, privindu-mă fix, zise: „Gagiu, ia mălaiul că mergem la San Sebasti în!" în ochii lui juca o lumină rece pe care o zărisem deja la maică-sa; m-am întrebat dacă cumva sora lui poseda şi ea acest dar genetic. „Care-i povestea?" am întrebat fără mare convingere, fiindcă 55 îmi era limpede că în cele din urmă voi afla rostul celor cinci mii cinci sute de pesetas căzute din cer. „Tamborrada", mi-a răspuns. M-am ridicat, m-am dus la bucătărie, am deschis o cutie de biscuiţi Birba şi am numărat: „Şase mii şi ceva".

„E mai mult decât destul. Pot să dau pe gât ginul?" Putea. Mai ales ţinând cont că sticla era plină mai bine de jumătate.

Când am ieşit în stradă era un frig cumplit şi Pedrito era beat mort.

56 Următoarele trei zile au fost pentru mine ceea ce pentru alţii sunt examenele de agregaţie; ceva de care-mi era teamă de mai multă vreme, dar inevitabil ca să devii bărbat. Pe aceeaşi stradă, Carlos al III-lea, Pedrito a spart geamul unui Renault Gordini cu o piatră, a rupt firele electrice şi le-a legat, nu fără să se înşele puţin, lansând în trecere câteva sunete de claxon incoerente. Am ieşit în viteză spre Lecumberri pe o şosea ale cărei curbe întunecoase se adaptau de minune la virajele nebunului care conducea şi am inspirat cu plăcere mirosul de hârtie tolosină1 la ora şapte seara.

Începând din acel moment, San Sebastián, veche reşedinţă estivală a nesuferiţilor madrileni, astăzi băltoacă de alcool a inimii verzi din Guipúzcoa, ne-a 1. Tolosa, localitate lângă San Sebastián, cu o puternică industrie a hârtiei.

57 primit ca o mamă care este şi ne-a turnat în stomac nu mai puţin de doi litri de vin într-o jumătate de oră. Inteligentul mecanism digestiv a vomitat conţinutul peste nişte francezi care au insistat să ne ia la poceală, nereuşind însă, fiindcă Pedrito le agita cu mare agerime

prin faţa ochilor un briceag de dimensiuni respectabile, şi ne-am întors la ale noastre ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic, strigând fără discriminare „Gora Euskadi1" sau „Trăiască Asturiile".

Cei care nu au trăit niciodată spectacolul între strălucitor şi respingător al unui oraş întreg de oameni beţi, ignoră unul dintre aspectele cele mai instructive ale culturii, depăşit numai de război şi de ciuma bubónica. Puţine sunt locurile în care asemenea lucruri se petrec la dată fixă; la Bruxelles sau Liverpool sunt mereu aceiaşi beţivi, în aceleaşi localuri, în fie 7 y 7 care zi; dar în unele oraşe beţia zilnică este un apetitiv al beţiei colective într-un loc fix. Ei bine, între aceste oraşe, alcoolice cu premeditare, imensa majoritate sunt spaniole şi, dintre acestea, jumătate sunt 1. Trăiască Ţara Bascilor! (în bască, în original).

58 în Ţara Bascilor. Aşa chemata Tamborrada este una dintre multele date când beţia bărbătească atinge dimensiuni colective.

Este un eveniment mai deosebit decât Panateneas, Saturnaliile, Lucariile, Furrinaliile sau Volturnaliile, dar nu fără o eleganţă proprie.

La trei dimineaţa, Pedrito şi cu mine ne târâm pe scările de la Concha1 cu scopul de a vomita pentru a zecea oară, acum pe plajă, dar n-am reuşit să călcăm pe nisip; din contră, am alunecat pe o suprafaţă vâscoasă. Mi-am îndreptat capul absent spre pământ şi mi-am dat seama că păşeam pe un covor de CALMARI. „Iată, i-am spus, cu voce potolită, dar cu inima în aer, plaja este acoperită de calmari". Neprimind răspuns, l-am căutat pe Pedrito cu privirea, în vreme ce primeam un şut în rinichi. „Circulaţi, în pielea mea", spuse amabilul funcţionar cu mitralieră. Plaja de calmari era plină de oameni înarmaţi cu sacoşe în care încercau să vâre un număr cât mai mare posibil de calmari, în vreme ce erau împinşi prin metode puţin delicate de aşa-zisele forţe de ordine. Nu auzeam foarte bine ce se întâmpla şi, mai 1. Numele unui hotel.

59 apoi, am auzit şi mai puţin, când comisarul vorbi despre maree, bancuri de sepia şi cota pieţei, dar de un lucru eram conştient: de faptul că Pedrito şi briceagul lui puteau fi despărţiţi.

Doar unui beţiv i se întâmplă să strige:

„Pedrito, aruncă briceagul!" exact când era dat afară în şuturi dintr-un loc, şi-i strigă asta unui tovarăş pe care doi civili îl trăgeau de păr. Aşa mi-a explicat Pedrito, după ce ni s-au pus cătuşe şi am fost vomitaţi în închisoare, fără să-şi piardă nici măcar un moment privirea

necruţătoare şi senină. „Bine spunea Susana că eşti nătăfleţ". Am încercat, fără niciun rezultat, să pun capăt tahicardiei, dar am reuşit să-mi întârzii întrebarea câteva secunde, suficient ca să nu-mi piară glasul.

„Cine este Susana?" Mă privi cum e privit cineva care te întreabă unde este Piaţa Cataluña, în Piaţa Cataluña. „Ce, nici măcar nu-i ştii numele? Sora mea, imbecilule". Acum ştiam. Ştiam că se numeşte Susana, că mă credea un prost şi că avea să afle în curând că mă ţineam greu pe picioare când călcam pe calmari.

60 Au sosit mamă şi fiică (mergeau totdeauna împreună peste tot? numai când era vorba despre Pedrito? a insistat Susana s-o însoţească ştiind că eu împărţeam aceeaşi celulă?); au plătit, bănuiesc; au vorbit cu cine trebuia să vorbească; ne-au primit în uşa închisorii; şi m-am găsit fără slujbă. „Îţi retrag, de asemenea, cei cinci mii cinci sute de pe luna ianuarie curentă (îi avea Pedrito) şi-l duc pe prostul ăsta la Madrid. Dacă ţi-ar fi ruşine, mi-ai rambursa cele cinci bilete de avion cât or să mă coste gluma asta". Am reuşit s-o conving, totuşi, de două lucruri: primul, că nu aveam cum să mă întorc la Pamplona; al doilea, că voi muri de foame şi de migrene. M-a invitat la masă, acel suflet nobil, dar mi-a zis să mă întorc la Pamplona cu autostopul.

Am mâncat toţi patru, împreună şi în tăcere, într-o cafenea nenorocită de pe 61 Avenida; salată, pui rece şi flan; ne-am privit, Susana şi cu mine, fără încetare.

Era evident că ea era Obiectul potrivit şi nu puteam să mă îndoiesc de reciprocitate. Ne-am despărţit în staţia de taxi, în faţă la Guria; ei mergeau la aeroport, eu – Dumnezeu ştie unde. Doamna îmi strânse mâna şi încercă un surâs sardonic de un foarte prost gust; Pedrito nici nu mă privi; Susana mă sărută pe obraz. Cu mâna pe portiera taxiului, ca s-o închid, convins că va exista totdeauna un geam între noi, am întrebat-o dacă ne vom mai vedea. „Nu ştiu, cum tu nu vii la Madrid..." încuietorile s-au izbit cu sunetul sec al unui frigider german. Era clar. Susana voia să joace partida în propriul teren.

Mie îmi era indiferent – aceasta a fost prima mea eroare – astfel încât, pe când mă îndreptam spre ieşirea din Tolosa, privind cerul crepuscular şi acoperit cu nori, am început să reflectez la posibilităţile mele de supravieţuire la Madrid.

Trecuseră două zile de când am plecat din Pamplona; dar a treia a fost cea mai rea. Nu doar că m-am întors acasă douăzeci de ore mai

târziu, dar nici măcar nu-mi aminteam cum o făcusem, cu siguranţă 62 pe jos; capul mi-era suficient de ocupat cu subiecte importante. Şi asta este o trăsătură care nu trece neobservată de cercetător: pe măsură ce un individ se îmbolnăveşte de Iubire, lumea se dizolvă ca un săpunel într-un vas cu acid sulfuric.

Această primă uşurare, estomparea problemelor vitale şi reale, ordonarea INTERNĂ a unei alte lumi, al cărei sens menţine direcţia unei săgeţi care duce la Obiectul Amoros, este poarta de aur a cărei strălucire amăgitoare duce în mod fatal spre dezastru.

Chestia este că au fost suficiente aceste douăzeci de ore pentru ca proiectele mele să se articuleze într-un mod verosimil; numai că acum totul era verosimil şi SIMPLU. Am început să ţes o pânză de păianjen capabilă să acopere un oraş de trei milioane de locuitori, dintre care mai bine de două treimi erau neproductivi. Dacă într-un oraş locuiesc atâţia paraziţi, va fi greu să nu urmez calea asta, îmi spuneam eu însumi. Mi-am trecut în revistă posibilităţile, dar nu am întâlnit niciuna care să mă conducă repede spre furt, escrocherie, ţepe, proxenetism, jocuri de noroc, politică sau jurnalism. Cu toate astea, 63 vorbeam şi citeam franţuzeşte şi englezeşte, două calităţi care, deşi pare o minciună, erau inaccesibile, practic, întregii populaţii a capitalei spaniole din acele timpuri. Era lucru ştiut că directorul uneia dintre cele şapte mari bănci, adevăraţii stăpâni ai ţării, ajunsese în acel post fiind singurul care vorbea cât de cât bine dialectul vallisoletano1 în consiliul de administraţie; atât erau de patrioţi în acele vremuri finanţiştii noştri. Fără o ţintă atât de ambiţioasă, mi-am imaginat că pot să mă situez pe scară imediat după el.

Povestea tare este că am urmat acest drum, şi exact mulţumită motivelor menţionate, în anii şaptezeci, era foarte uşor să câştigi câteva parale, atât cât este nevoie ca să nu munceşti. Etapa următoare a început pentru mine la un etaj în strada General Pardinas, cu înscrierea la Facultatea de ştiinţe exacte, şi vizite zilnice Susanei, care acceptase invitaţia mea de a cerceta conţinutul fericirii amoroase într-o seară de septembrie, pe o bancă din Castellana, în felul următor. Întrebată despre neliniştile ei legate de Misterul 1. Dialect local vorbit la Valladolid.

64 Dragostei, a răspuns că era înclinată să-l privească mai de-aproape; întrebată dacă a găsit un companion pentru o atare treabă, a răspuns că nu; întrebată dacă eu îi păream potrivit ca să

exercit funcţia de Obiect Amoros, n-a răspuns; a scos o monedă de cinci pesetas din buzunar, a aruncat-o în aer, a privit-o căzând şi a exclamat: „Bine".

În acea zi a început al patrulea capitol al nefericitei mele vieţi ştiinţifice. Nu o voi povesti pe-ndelete, fiind ştiută în fiecare dintre infinitele ei încarnări singulare; voi spune doar, în chip rezumativ, că problema, la început, se prezenta în felul următor:

Eu: Nu am nici cea mai mică îndoială că tu şi cu mine suntem Unul, dar nu am certitudinea că tu nu eşti Altul.

Ea: Sunt convinsă că tu şi cu mine suntem Unul, dar mă întreb dacă este vorba despre acelaşi Unu.

Cum se poate vedea, mi-am asumat de la început îndoiala în privinţa Obiectului, în vreme ce ea alesese o îndoială mai mare, 65 cea referitoare la unitate însăşi. Eu mă îndoiam că ea îşi va îndeplini cu certitudine misiunea; ea se îndoia că noi doi puteam reprezenta ceva. Această diferenţă cere o explicaţie.

66 în toate cuplurile care investighează fericirea amoroasă, există o distribuţie a funcţiilor care nu depinde de sexul respectiv. La început, de exemplu (dar variantele sunt infinite), ea este bună, cuminte, nu ştie să câştige bani, este ageră, fragilă, drăgăstoasă şi fidelă, în vreme ce el este coleric, independent, eficace, inteligent, protector şi necredincios. Asta este o schemă vulgară, dar frecventă. Ei bine, indiferent de repartiţia funcţiilor, la capătul unei cercetări amoroase TOATE FUNCŢIILE SE SCHIMBA, dacă este să vorbim despre o cercetare serioasă, fiindcă este vorba despre un fenomen de reflectare reciprocă şi fiecare dintre Obiecte doreşte să fie Celălalt. Şi chiar aşa se întâmplă. Asta înseamnă două lucruri: primul, a te plictisi de Celălalt, când îţi dai seama de cum era el ÎNAINTE; al doilea, să înţelegi cât de mediocru şi de grosolan era el ATUNCI.

67 Consecinţa: ACUM celălalt este mediocru şi grosolan.

Fericirea amoroasă, ajunşi în acest punct, apare în adevărata ei lumină, ca o intenţie de înţelegere filosofică fără însă a folosi metoda potrivită, deşi ce trebuie înţeles este nici mai mult, nici mai puţin decât acest concept gol, timpul, sau metafora lui cea mai obişnuită, moartea; şi pentru a ajunge s-o înţelegi este nevoie să foloseşti alte metode, după cum se va vedea imediat. Şi de ce, fiind TOTDEAUNA astfel, supravieţuieşte mecanismul amoros în societăţile industriale, complicând atât de mult vieţile oamenilor? Fiindcă este totdeauna o

experienţă SINGULARA, singura care pare să-şi aparţină sieşi şi numai sieşi, deşi toate celelalte experienţe de investigare, pornind de la asta, nu mai sunt singulare, ci universale.

În investigaţia amoroasă, indivizii rămân indivizi, cu părul lor, ochii, amprentele digitale care-i fac irepetabili şi nu pot să nu fie indivizi. Dar odată elucidat conţinutul fericirii amoroase, căutările următoare, dacă prima a fost dusă până la ultimele ei consecinţe, NU VOR MAI PUTEA FI ÎN NICIUN MOD INDIVIDUALE, 68 fiindcă în mod necesar se va fi depăşit pragul amprentei digitale şi al singularului şi se va fi intrat în lumea neutră, tăcută, liniştită a generalului şi a universalului, în care nimic nu are nume propriu, cu atât mai puţin gene.

Această caracteristică de singularitate face ca orice cercetare amoroasă să-ţi pară FOARTE PERSONALĂ, irepetabilă şi plină de originalităţi (care, văzute din afară, sunt zdrobitor de vulgare) şi surprize (numai pentru cel care le trăieşte, fiindcă ceilalţi le văd venind de la o poştă); în definitiv, orice investigaţie amoroasă poate fi socotită ca fiind UNICĂ, atunci când în realitate este de o banalitate care-ţi mută faţa din loc.

Aşa, de pildă, dialectica geloziei, disecată în mod definitiv în diferite tratate ştiinţifice model, ca Prizoniera şi Albertine a dispărut1, produce totdeauna o senzaţie de noutate mondială, fiindcă nimic nu s-a modificat în ea de la peşterile din Altamira.

Precum, de asemenea, rupturile dramatice, splendid descrise în documentul vienez 1. Două dintre romanele proustiene cuprinse în ciclul în căutarea timpului pierdut.

69 numit Doliul, par să aauca mereu noi date la ceea ce fiind, foarte pur şi simplu, nu admite adăugarea nici măcar a unui accent circumflex.

În cazul meu, care este doar unul în plus într-o serie nesfârşită, senzaţia de noutate era determinată de împărţirea funcţiilor. Eu am o inteligenţă dominată de înţelegere, care este o facultate formală şi ordonatoare; iar Susana poseda o inteligenţă de semn contrar, guvernată de Imaginaţie, care este o facultate creatoare, productivă, transformatoare. Realizam, prin urmare, uniunea perfectă, cunoscută în manuale ca perechea „modelul secolul al XVIII-lea", fiindcă acolo unde mă sforţam eu să clarific şi să clasific, asemenea unui biolog, discipol al lui Buffon, ea îşi dădea osteneala să distrugă scheme şi

organizaţii cu un suflu de geniu neoclasic, după modelul lui Diderot. Preocuparea mea principală, de la bun început, a fost să pun lucrurile la punct, ca într-un muzeu, ca să fie cercetate în ordine şi cu metodă; dar ea nega că ar exista vreun loc în acest proces dinamic (pe care se cuvine să-l 1. Sigmund Freud, Doliul şi melancolia.

70 numim Utopia) şi, în faţa oricărei ordini sau metode, ridica ghilotina invenţiei improvizate, improvizarea meteorologică şi finalitatea fără scop. Două sunt funcţiile obişnuite care se prezintă în toate perechile, uneori în ea, uneori în el.

Dar, dacă la început, mie mi-a revenit sarcina să sufăr imposibilitatea de a vedea în mod clar şi în ordine, de a înţelege, în maniera redactorilor de Constituţii, în final, cu funcţii schimbate, mi-a revenit sarcina să trag ponoasele invenţiei imaginative a eşecului, ale nulităţii, ale banalităţii amoroase, cu toate fantasmele pe care le aduce cu sine. În schimb, începutul inventiv al Susanei, imaginând viitorul investigaţiei, a fost foarte gratificant pentru ea, fiindcă totul rămânea de făcut; astfel că, în final, atunci când ceţurile şi ororile pornesc la atac, am avut consolarea înţelegerii pentru a mă proteja de loviturile durerii.

Această diferenţă, trăită de mine ca o „originalitate", era, în realitate, în mod ierarhic, supusă unei alte diferenţe mai profunde, a cărei descoperire va fi cea care mă va impulsiona spre cercetarea următoare.

71 Cum spuneam deja, eram student la Facultatea de ştiinţe cu intenţia de a urma, mai apoi, specialitatea Ştiinţe Exacte – o denumire surprinzătoare pentru matematică, această disciplină care este arta inexactităţii riguroase, după cum bine ştim încă de la Leibniz – şi să mă dedic în mod profesional unui trai compus din poveşti, respectiv, din burse de cercetare şi memorii ştiinţifice perfect inutile despre o subtilitate sau alta lipsită de orice interes. Statele industriale se văd în obligaţia de a finanţa o adevărată armată de paraziţi (aşa-zişii oameni de ştiinţă), cu scopul de a justifica mizeria unei populaţii semisclavizate şi abrutizate care crede în progresul ştiinţific, fără să înţeleagă o iotă, aşa cum odinioară credea în înălţarea Fecioarei. Eu mă gândeam să mă dedic vieţii de parazit.

Susana, în schimb, şi-a ales locul PRINTRE PERDANŢI şi s-a înscris la 73 Filosofie. Am spus deja că, la început, eu foloseam numai înţelegerea şi ea numai Imaginaţia. Indiferent cât am încercat să

ocolesc chestiunea, ea apărea în mod constant în lupta noastră pentru fericirea amoroasă. Eu, cum este firesc, apăram necesitatea de a duce până la ultimele consecinţe moartea lui Dumnezeu, pentru care era necesar să se folosească paradigma ştiinţifică până când lumea avea să explodeze în mii de bucăţi; dar ea dispreţuia cu mare îngâmfare strategia mea, lăudând într-un mod injust şi nemăsurat orice fel de tâmpenie nemţească, precum libertatea subiectului având ca temelie şinele însuşi, sau diferitele momente ale Spiritului în desfăşurarea Ideii Absolute şi alte refrene banale, proprii celor mici de statură şi bolnavi de plămâni.

Cert este că în apele înfruntării teoretice înotau rechinii voinţei de dominare şi că, în definitiv, ceea că apăram eu era supremaţia (şi prin asta raţionalitatea) celui mai puternic, DINTR-O PERSPECTIVĂ STATALĂ, în vreme ce ea apăra supremaţia celui mai slab din perspectiva ETERNITĂŢII. Nu vă imaginaţi cât este de enervant să aperi raţionalitatea puterii 74 şi legitimitatea distrugerii sale când te afli în faţa cuiva care-şi petrece vremea jucându-se încontinuu cu cazuri concrete şi individualizate ale acestei distrugeri şi jonglează ca şi când ar recita veritabile nume de sfinţi. Vreme de luni de zile, am ascultat balade pastorale despre Kirkegaard sau Spinoza, ca şi când ar fi fost vorba despre culmi ale umanităţii, în vreme ce Kummer sau Frege apăreau ca nişte cretini.

Cu toate astea, mai rău era când, în această confruntare, admiraţia mea pentru tehnica agricolă chineză, pentru invenţia deşteaptă a suveicii sau faţă de uimitoarele calcule greceşti ale navigaţiei se opunea picturii în ulei, poemelor şi cvartetelor pentru instrumente de suflat, ca şi când ornamentaţia celor puternici ar putea să intre în concurenţă cu uneltele care le-au dat puterea. Într-o discuţie aprinsă, apărând eu strategia militară a lui Pfuhl, am observat că Susana rămânea gânditoare vreme îndelungată, ca şi când ar fi meditat la o mişcare definitivă. Era palidă, concentrată, îi tremurau colţurile gurii.

Când reuşi să vorbească, figura ei avea expresia amară a plânsului şi a imperativului: „Vrei să spui că războiul este 75 marea matrice a perfecţiunii, nu?” Am simţit nota de ameninţare şi am atacat cu toate forţele. „Bineînţeles. Doar asta susţin Hegel al tău, Dante al tău, Homer al tău şi cu mine”. Începusem schimbarea funcţiilor.

Am remarcat asta în acelaşi mod în care se simt primele semne

ale bătrâneţii în mici detalii aproape nesemnificative; o scară prea lungă, o mahmureală prea intensă, o indiferenţă nejustificată. Era o pură senzaţie fizică. Era ca şi când mi s-ar fi inoculat spiritul ei şi eu eram, în realitate, ea. Fireşte că şi Susanei i se întâmpla acelaşi lucru, astfel încât ea vedea aspectul odios al lui Homer, Dante sau Hegel, ca funcţionari plătiţi pentru a disimula în mod grotesc oroarea; eu, în schimb, începeam să întrezăresc latura glorioasă a încăpăţânării oamenilor, care, inclusiv în justificarea celor mai abjecte acţiuni ale lor, sunt în stare să construiască monumente ale iertării, compasiunii şi speranţei.

Pe neaşteptate am descoperit Imaginaţia. Mi-a apărut ca un imens spaţiu de lumină care crea figuri şi creştea pe măsură ce înaintai spre el, luminând peisaje născute din dorinţă şi construite potrivit legii raţiunii divine, care, totuşi, nu depăşea 76 niciodată limitele pe care şi le pun oamenii lor înşişi. Alături de ea, înţelegerea semăna cu o registratură ministerială obsedată de ştampilele ei cu „intrat" şi „ieşit", mândră de propria putere fiindcă totul trecea prin mâna ei – adică pe la registratură – şi incapabilă să înţeleagă că nimic din ce vede nu este opera ei, ci a celorlalţi, situaţi la o înălţime mai mare şi prin asta cu o viziune mai largă. De aceea, îmi spuneam eu, toată istoria ştiinţei este istoria unei continue erori înlocuite cu una nouă, în vreme ce filosofia este o conversaţie neîntreruptă a Raţiunii cu sine însăşi, în care nu există eroare, ci eternul joc de a-şi pune limite şi de a se defini pentru a răspunde unei întrebări căreia nu i se poate răspunde: „Până unde pot să ajung EU SINGUR?" Din nefericire, în chiar acel moment, Susana era pe punctul de a concepe filosofia ca pe o istorie a sclaviei, în care secretarii şi subsecretarii puterii şi ai voinţei de dominare justifică acţiunile stăpânilor lor, alimentaţi cu fantezia perfecţiunii şi armoniei, care există numai în prelegerile lor universitare. Astfel încât am intrat ca doi cai scăpaţi din frâu în cursa finală a fericirii amoroase, aceea în care 77 ambii spun în mod suav: „Nu asta apărai tu cu ceva timp în urmă…" şi, de asemenea, „Dar nu tu spuneai…?" care se rezumă în inevitabilele „Cât te-ai schimbat" sau, ceea ce este acelaşi lucru, „Cum m-am lăsat înşelat!" începând de la acest stadiu, cercetarea amoroasă este o formă a trecutului şi numai perfectul compus pare un timp prezent.

În clipele bune ambii spun: „Îţi aminteşti de când…?", şi în cele rele ambii spun, de asemenea: „Nu mai avem nimic să ne spunem".

Atunci soluţia se prezintă totdeauna ca ceva STRĂIN; el cunoaşte o altă fată, ea acceptă un serviciu la Londra. Amândoi cred că o forţă exterioară le oferă o ieşire din oroarea de a se descoperi, aşa cum erau, înainte de a se schimba în ceea ce sunt acum; dar nu este sigur; încă nu există nimic ACOLO AFARĂ. Este propria oroare cea care îi va face să se desprindă unul de celălalt; să cadă fiecare într-o parte, dincolo de celălalt. În cazul meu scuza venită din afară sosi sub forma serviciului militar. Ar fi putut fi oricare alta. Cercetarea luase sfârşit.

78 Nu voi explica acum experienţa mea de soldat, deşi este o altă temă eternă care nu trebuie niciodată subapreciată, indiferent dacă am auzit-o sau citit-o, de sute de ori. Este, în plus, o alta dintre numeroasele găselniţe ale fericirii (fericirea războinică), care înlocuieşte în mod avantajos funcţiile religiei, ale politicii sau ale sexului, ca simulări de simţire şi semnificaţie.

Cu toate astea, nevoia de a îndepărta de această povestire investigaţia strict militară a fericirii derivă dintr-un aspect secundar şi SUBORDONAT, de care mă voi ocupa imediat. Să spunem, din graba de a rezuma, că organizarea militară şi serviciul militar sunt efecte ale moştenirii platonice – cu consecinţe extrem de mari – şi ale irezistibilei atracţii pe care o exercită şi a exercitat-o dialogul cunoscut sub numele de Republica, sau Cetatea ideală, asupra politicienilor şi a celor care 79 se dedică profesiei militare, care, neputând realiza această excelentă societate în viaţa comună şi de fiecare zi, o realizează pe scară redusă într-un mediu administrativ sever ierarhizat, ca într-un laborator. Această Cetate ideală de bărbaţi tineri separaţi de orice contact sexual feminin, împărţiţi în caste pure şi fără medieri, conduse de cea mai ideală dintre reprezentări (Patria sau, de asemenea, Mama) ocupă un timp gol cu o îndeletnicire inexistentă, fără nici cea mai mică finalitate practică şi la un preţ exorbitant. Serviciul militar este o operă de artă care simbolizează în mod sincer neputinţa oamenilor politici şi militari moderni, incapabili să creadă că DEJA NU MAI SUNT nici oameni politici, nici militari, ci administratori şi economişti, fără cea mai mică necesitate de a avea idei, dar cu servitutea de a avea un ideal.

Cum am spus deja, în momentul când m-am încorporat, Susana şi cu mine ne permutaserăm funcţiile, acum funcţia mea fiind apărarea radicală a Teoriei, şi a ei o febră ştiinţifică de inspiraţie materialistă, care nu putea să se reverse decât în militantismul sindical. Şi aşa a fost; Susana 80 s-a afiliat Partidului Muncii, eu m-am înscris la Filosofie,

câteva săptămâni înainte de a porni spre San Clemente, cazarmă situată spre părţile Geronei.

Dat fiind că începusem deja să studiez unele opere de un cert interes speculativ – Meditaţiile lui Descartes, Critica raţiunii de Kant, Tratatul teologico-politic de Spinoza –, am primit milităria cu o nestăpânită bucurie; aveam să mă instalez în afara duratei şi a spaţiului cotidian, vreme de trei luni, într-o microsocietate perfectă, fără responsabilităţi şi supus unor activităţi puerile care necesitau numai efort fizic.

Clima la San Clemente, în ianuarie, este suficient de aspră ca să congeleze în fiecare an o jumătate de duzină de recruţi; dar frigul îmi exalta sufletul. Acele ore ale dimineţii – pe la cinci, sau şase – cu o aură, practic, boreală, cu cerul acoperit încet-încet de nori de culoarea plumbului şi o tăcere arctică între cei o sută de soldaţi, aliniaţi asemenea unor formule matematice, aşteptând două, trei ore sosirea căpitanului fără să mişte un muşchi, ţinând strâns puşcociul ca pe un sloi de gheaţă, sunt printre orele cele mai ACTIVE pe 81 care le-am trăit în viaţa mea. Poziţia de drepţi este ideală pentru filosofie şi, dacă ea nu se adoptă în mod curent, asta se datorează comodităţii oamenilor, care preferă să se plimbe meditând sau să-şi frământe mintea lângă sobă. Dar un filosof riguros şi adevărat se menţine totdeauna în poziţia de drepţi, inclusiv când doarme în timpul siestei.

Pe durata instrucţiei, executând acele mişcări mecanice care nu reclamă nici cea mai mică concentrare şi posedă, în schimb, un delicat simţ al ritmului, urcam în interiorul meu succesivele trepte ale abstracţiei şi mă despărţeam de efemera şi înşelătoarea trivialitate a simţurilor, calea cercurilor aurite ale NECESITĂŢII. Cine putea să-i spună sergentului şi adjutantului că ce aveau în faţa lor nu era un saltimbanc tuns, ci abisul A CEEA CE SE POATE GÂNDI, indiferent câtă instrucţie şi plantoane se bagă în ceea-ce-se-poategândi. Nu eram eu o simplă figură a cunoaşterii? Nu ocupam eu locul emblematic a cărui descifrare, a cărui traducere, mi-ar conferi adevărul ascuns sub aparenţele mele de recrut?

Au fost trei luni de foarte intensă activitate intelectuală, în spaţiul adecvat 82 pentru orice reflecţie autentică: golul formal ordonat al morţii, fiindcă aşa începe orice speculaţie demnă de acest nume. În eterna absenţă a sentimentului, înainte de apariţia omului şi după dispariţia omului, înainte de specie şi după specie, înainte de

Dumnezeu şi după Dumnezeu; în colosala tăcere FĂRĂ timp, acolo se instalează sămânţa subiectului pentru a gândi ce se întâmplă, ce se întâmplă între două eternităţi FĂRĂ SUCCES; şi ce se întâmplă nu este altceva decât construcţia acestui subiect care dă sens, aşa, şi cum o doreşte libertatea SA. Îl doreşte imortal? Aşa va fi. Îl preferă efemer?

Firește. Preferă să trăiască imortalitatea y ca efemer? Ei bine, nu-i lipseşte nimic altceva.

Ah, senzaţia delirantă de a-mi poseda propria moarte ca pe o unealtă, asemenea sculei cizmarului şi a sculptorului, capabil să construiesc semnificaţia carenţei mele, a ceea ce ne lipseşte sau ne prisoseşte, aşa cum pielii şi pietrei le lipseşte sau le prisoseşte o materie inutilă care trebuie îndepărtată! Efectuând un planton glacial – cerul avea o surprinzătoare calitate de TRANSPARENŢĂ NEAGRĂ la uşa barăcii, păzind somnul tovarăşilor 83 mei, a acelor sărmani nefericiţi care, ca şi mine în acel timp, credeau în realitatea durerilor şi suferinţelor lor, în existenţa rudelor şi a logodnicelor, în prezenţa istorică a unor cercuri financiare şi legale care conduceau societatea, în acel moment de exaltare, am constatat că cercetarea mea asupra conţinutului fericirii făcuse un pas uriaş. Abandonasem falsa fericire amoroasă, simularea sintezei a ceea ce este propriu şi străin, pentru a pătrunde în fericirea filosofică, cea care rezolvă cu adevărat toate contradicţiile sau le menţine după bunul plac.

Am apucat cu hotărâre puşcociul şi, când să spun „nimic nou, domnule adjutant", în pas de defilare, acele cuvinte, „nimic nou" mi-au apărut încărcate cu un sens distinct de cel obişnuit, aureolat de o semnificaţie profundă şi necunoscută care reducea necesitatea „noutăţii" la insubstanţială viaţă cotidiană, dornică de „noutăţi" pentru a se constitui ca traseu recognoscibil, dar goală şi banală dacă o compari cu viaţa reflexivă, în care nu există „noutăţi", nici nu au de ce să existe, doar o singură şi definitivă „noutate", sensul lucrurilor rej velate în esenţa lor de lucruri, şi numai I 84 unul final, perpetua dare de sens lucrurilor care se revelau, se uneau, asemenea extremelor unui inel care se desfăşoară în magnifice spirale la întâlnirea cu sine însuşi.

Acolo şi atunci m-am despărţit de masca mea carnală, dar nu în maniera Sfinţilor sau a Martirilor care-şi sacrifică trupul pentru a-l recupera într-o reînviere viitoare; nici după modelul Eroilor care-şi pun trupul în serviciul unei politici teritoriale îmbrăcate în legendă; ci asemenea înţelepţilor, pentru a-i da un sens, asemenea acestor statui

acoperite de scris pe care le-au dezgropat arheologii în Mesopotamia.

Deja eu nu mai eram eu, ci toţi şi fiecare dintre oamenii născuţi şi morţi, născuţi şi vii, pentru a se naşte şi a trăi; în mine se producea misterul euharistie REAL, uniunea celor vii, a morţilor şi a celor proiectaţi, într-un moment de întreg înţeles plenar, riguros şi plin de bucurie.

Această beţie a gândirii, atunci când culege în plasa ei, mai fină decât cea a păianjenului, multiplicitatea semnelor lumii, răspândite la începuturi de mâna Marelui Semănător; ea are o putere sălbatică, preistorică.

85 Eu îmi vedeam acum propria figură de SANTINELĂ sub cerul de bazalt (pe care-l ştiam, totuşi, cupolă de bronz) asemenea unui peisaj de la începutul lumii. Ţineam în mână un par sau un ciomag la intrarea unei peşteri, frământându-mi mintea cu aceleaşi mistere ca şi astăzi, câteva minute cosmice mai târziu. Ştiam foarte bine că la trecerea zilelor voi cădea în cotidian, mă voi lăsa din nou târât de marea FICŢIUNE a vieţii istorice; dar ştiam, deopotrivă, că amintirea acestei posesii a cunoaşterii absolute mă va ajuta să lupt contra iluziilor şi minciunilor aparenţei.

Că aveam să cad din nou în viaţa coti diană ştiam. Ce nu ştiam era în ce chip.

Îndată am aflat.

86 Aproape de terminarea serviciului militar, într-o luminoasă zi de martie, am auzit de la aşa-zisul megafon că primisem o vizită. Eu, vizită? Nu fusesem vizitat de nimeni în acele trei luni, ceea ce-mi părea o învăţătură supremă; m-aş fi amu zat teribil să fi primit vizita Susanei; eram liberi, autonomi, suficienţi. În acest moment al serviciului militar ar fi fost jenant ca cineva să-mi amintească de viaţa civilă.

Am presupus că trebuie să fi murit cineva din familie şi că un suflet caritabil sosea pentru a-mi comunica vestea prin viu grai.

M-am îndreptat spre barăcile civililor.

Tot ce-am văzut au fost mame, mătuşi şi câte un bărbat îmbrăcat ţărăneşte, sân gurii care-şi păstrează respectul faţă de fii dincolo de strictul necesar. Dar din masa de civili încărcaţi cu alimente s-a detaşat un individ care a început să se îndrepte 87 spre mine. Nu că nu l-aş fi cunoscut; îl văzusem, dar nu ne-am vorbit niciodată.

Cu toate astea, doar după cum târa piciorul stâng, am ghicit totul şi am rămas mut, cuprins de o mânie de nestăpânit.

Era un tânăr de vreo douăzeci şi ceva de ani, care cucerise o oarecare notorietate în cercurile literare, fiindcă apăruse, alături de alţi acoliţi, într-o antologie poetică intitulată Cei doisprezece magnifici, patronată de un prestigios critic catalan.

Atât de mare este pica pe care încă i-o port, încât prefer să-i dau numele de IUDA, deşi nu văd niciun motiv să nu-i mărturisesc adevăratul nume celui care mi-o cere. Aşa-zişii poeţi strânşi în acea antologie erau o mână de imberbi insolenţi, autori de vulgarităţi fără sfârşit în care strălucea câte un fulger metaforic excepţional, opera celor mai pasionaţi. Cu excepţia a doi dintre ei, restul cultivau o poezie îngrijită, confuză, infantilă.

Este foarte simptomatic faptul că în ţara noastră tocmai indivizii cei mai inofensivi sunt cei care apar sub steagul sângelui, al revoluţiei, al bombei şi al violului de copii. Aceşti domnişori, colaboratori 88 inconştienţi ai celei mai megalitice tradiţii spaniole (această „poezie" cu figurile literare şi focuri de artificii ibero-americane) se considerau, cu toate astea, nişte dinamitarzi feroce. Citisem câteva lucruri din Iuda, una dintre ele intitulată Contra la boina de Antonio Machado1, perfect ignară, şi cealaltă, un interminabil somnifer, botezat Septimino para el Principe Massimo Augusto Raspagneta en su Belvedere de Bisquit2, care mi-a provocat o urticarie permanentă.

Nimeni nu-şi mai aminteşte astăzi de ele, dar în acel moment au fost folosite de extrema stângă împotriva funcţionarilor lui Franco, care erau toţi, sau aproape toţi, poeţi. Într-adevăr, laudele primite de cei Doisprezece în revistele rezistenţei, precum Limfa, EI Dromedario, Pepino sau Grafia del Suroeste3, precum şi în pamflete ale Partidului Comunist, ale Partidului Muncii, ale Comandourile Libertare, ale 1. Împotriva bascului lui Antonio Machado.

2. Septuor pentru principele Massimo Augusto Raspagneta în palatul său Belvedere din Bisquit.

3. Limfa, Dromaderul, Sâmburele, Sud-estul grafic.

89 r Ligii Roşii şi ale Alianţei Muncitoreşti Conştiente, i-au înfuriat teribil pe lacheii lui Franco grupaţi în Consiliul de Investigaţii Ştiinţifice, Universitatea Complutense, Sindicatul din Transporturi şi alte centre ocupate de poeţi ai fasciilor. Unul dintre aceştia a făcut apoplexie citind versurile lui Arnolfo Testero, alt membru al grupului Doisprezece, relatând o sodomizare la care a fost supus tatăl lui (bătrânul Testero a fost preşedinte al Cooperativei de Cereale) din

partea unui inginer militar din Rente, pe care l-am recunoscut cu toţii, imediat. Poemul se chema „Atac a posteriori”.

Cei Doisprezece au considerat acea popularitate de mare interes ca rezultat natural al talentului lor şi au socotit-o justificată într-atât, încât au declanşat o amplă acţiune de lansare. Nu exista zi fără să-şi publice cogitaţiile în La Solidaridad Nacionál sau în Pueblo. Articolele lor vorbeau numai despre temple pline cu flaute, despre templieri care cântau la harpă, harpii care iubeau flautişti şi se situau totdeauna în locuri îndepărtate, Angkor, Palermo, Gomorra. Altă caracteristică pitorească era că-şi garniseau 90 versurile cu citate proprii care ascundeau perfecta lor vacuitate, dar în limba originală, în care compuseseră versurile, cum sunt cele ale lui Luis Fernando Cantonal, redactate în latină, galeză, germană veche şi cehă, cu o grămadă de greşeli de ortografie, multiplicate pentru deruta tipografilor.

Astfel, cei Doisprezece erau invidiaţi de minuscule camarile care conspirau împotriva lor; ca, de pildă, Gruparea lirică La Agrupación de Líricos Alandalusí1, EI Círculo de Tiza Palenciano2, cei numiţi Enanitos del Ateneo3, grupuscul pederast care se considera vizat în poemele satirice ale lui Testero. Astfel că, dintr-un punct de vedere sau altul, cei Doisprezece au dobândit notorietatea pe care această ţară o rezervă cicliştilor, autorilor de şlagăre sau soţiilor demnitarilor.

Cel la care se face aluzie era unul dintre cei mai vizibili membri ai bandei, fiindcă apăruse la televiziune făcând reclamă unui 1. Gruparea lirică Al-Alandalusi (în catalană, în original).

2. Cercul de cretă Palenciano (în catalană, în original).

3. Piticuţii Ateneului.

91 detergent. Noi toţi ştiam, totuşi, că, din cauza unei boli a copilăriei, oreionul, i-au fost scoase testiculele şi că folosea o proteză japoneză pentru scurtele şi ridicolele lui incursiuni amoroase. Sau, cel puţin, asta spuneau cei mai buni prieteni ai lui.

Şi, ca tocmai acel individ…! Când a ajuns până la mine, trebuie să recunosc că mi-a dat sângele în clocot şi, dacă aş fi avut la mine puşca, nu ştiu ce s-ar fi întâmplat.

92 După atâţia ani, cred că pot să reproduc cuvintele lui cu toată precizia, dat fiind fulminantul efect pe care l-au avut asupra viitorului investigaţiilor mele. Suprim numai ezitările, poticnelile vocii, tusoa nervoasă şi mişcarea violentă a mâinilor şi a braţelor, care le-au însoţit. În timpul discursului, Iuda a ţinut ochii în pământ şi numai la

sfârşit, când ne-am ridicat de pe trunchiul de copac retezat care ne servea de bancă, i-am putut vedea ochii gri şi larg deschişi ca ai unei reptile.

„Dragă prietene – zise el – abia ne cunoaştem, deşi eu îmi amintesc că te-am zărit de câteva ori în casa lui Vicente Malvinas Crunch (acesta era un acolit din grupul celor Doisprezece, în casa căruia se organizau seminarii despre cântecul napoletan la care asistam numai ca s-o însoţesc pe Susana şi ca să-l văd pe celebrul castratto Carotenutto) şi cred că 93 odată te-am auzit vorbind despre Tabelul periodic al elementelor. Aşa că nu mi-e uşor, pe de-o parte, să apăr scrupuloasa onestitate a comportamentului meu, fără ca, pe de alta, să nu îndrept o acuzaţie voalată de imoralitate spre cel care, de fapt, este, în acest moment, persoana cea mai importantă din viaţa mea şi a operei mele.

Vei observa că am spus «opera mea», fiindcă am început să scriu deja un poem despre EA, în care o arăt aşa cum este: Doctorul Mengele, Îngerul Morţii, a cărei inocenţă condamnă la sinucidere voluntară pe toţi cei care o cunosc. Intenţia mea este să-i 7 acord un tratament în maniera lui Perceval Derretide, adică, acordând mare atenţie nivelului fonic şi nicio atenţie 7 7 7 sintaxei. În realitate, nu mă interesează nivelul semnificativ, ci acela al SEMNIFONICAŢIEI, «sensul de semnificant nebun», deşi controlat. Din chiar titlu, A Nasus, cu toate conotaţiile latine şi efectul de relaţie cu impotenţa lui Gogol (nasus-penis), îţi dai imediat seama că este un act DEDICTORIU, respectiv, o dedi (de la deget, sau de la degete; de la digitaţie) ca (s) toria (în casă – ca – de la istoria – storia – unde s-a fost eliminat 94 pentru a ascunde sâsâitul, sau la langue1 despicată); sau, ceea ce este acelaşi lucru, «mângâi cu degetul palatul timpului semnificativ», care este primul vers. Dar A Nasus se transformă în partea a doua în sus, Ana! 2 care este ca şi cum ai spune la atac, fetiţo! Fiindcă asta este funcţia pe care o dezvoltă în această analiză sau supraanaliză sau aceea de a ataca pentru a dezataca, a se război pentru a se dezrăzboi, a dezgropa securea războiului împotriva fantei puşculiţei – deci a acumulării anale sau supraanale – cu scopul de a ajunge la libaţiunea elib (era) ţiunii, ale cărei cupe îmbată numai atunci când nu este era ci acum ca lib (era) raţiune, raţiune care se înalţă spre ultimul vers, împrumutat de la filosoful şi psihanalistul Jean François Petard, JEANNE SUIŞ KHUN KONG3, «nu sunt decât un gilipollas», dar în

sensul tehnic de gilipollas. Cu toate astea, poemul, din propria dorinţă expresă, are în frunte deviza «pentru numărul prim», 1. Limbă (în franceză, în original).

2. Anagramă a titlului A Nasus.

3. Joc de cuvinte din franceză: Je ne suiş cu'un con – sunt un cretin.

4. Organul sexual feminin.

95 făcând aluzie în mod ambiguu la faptul că tu ai fost iniţiatorul lui şi la anumite aspecte ale inteligenţei tale. Dat fiind că mi s-a acordat Bursa Ministerului Culturii pentru a scrie un studiu despre conceptul de smochină în psihanaliza lui Max Patân, pentru care va trebui să ne deplasăm la Paris, am fost însărcinat să-ţi cer semnătura pe acest cec de la Banca Centrală". Era în alb, alb cum eram şi eu de furie, dar am semnat fără să-mi tremure mâna.

După care ne-am ridicat şi am putut să-i văd ochii, după cum am spus; senzaţie respingătoare care revine mereu din morţi în unele nopţi, când pic răpus în faţa televizorului, singurul meu prieten de-acum.

Nu ne-am dat mâna, dar a avut totuşi timp să-mi ceară să-i împrumut pijamaua, care, desigur, mie nu-mi era de trebuinţă. Am văzut cum s-a făcut tot mai mic, până când a dispărut alături de mame, bunici, logodnice; noaptea era foarte rece şi eu nu aveam tutun.

I în ziua următoare m-am omorât. Spuse aşa, lucrurile par oarecum ireparabile, dar nu sunt chiar aşa. După cum am povestit deja, depăşisem credinţa în individualitatea mea, ridicându-mă la nivelul gândirii care se gândeşte pe sine. Logic era să suprim ultimul cordon care mă ţinea legat de MINCIUNA MEA, respectiv, dorinţa iraţională de a-mi păstra trupul în viaţă, atunci când acest lucru nu mai era necesar. A demonstra corpului meu că nu eram dispus să-l conduc în orice împrejurare, în afară de acele condiţii care mă satisfăceau, era o necesitate peremptorie pentru cercetarea conţinutului fericirii. Numai, repet, numai în cazul în care eu aş fi liber să continui să trăiesc atunci când voiam eu, şi să mor dacă aşa doream, numai în acest caz mă puteam considera STĂPÂNUL cercetării. Să ţii la viaţă cu orice preţ este ceva propriu SCLAVILOR, care 97 au un Stăpân în afară de ei înşişi, al cărui nume este „instinct" şi, de asemenea, „conservare" şi, de asemenea, „instinct DE conservare", dar al cărui adevărat nume este VOINŢA DE SUPUNERE.

În starea mea de atunci, gol de orice fericire amoroasă şi în plină depăşire a fericirii filosofice, nu puteam să permit ca din vina corpului meu să sufăr de distracţii imbecile în genul „mi-e foame", sau „vai, ce culoare simpatică", sau inclusiv „mă doare o măsea"; aceste banalităţi mă distrăgeau din reflecţie spre un loc nesemnificativ, încercând să mă împiedice să ajung la concluzii FOARTE IMPORTANTE.

Astfel, de exemplu, în noaptea aceea când m-am aflat pe punctul de a înţelege motivul pentru care gândirea pură sfârşeşte totdeauna prin a se face ţăndări contra misterului insondabil al FAPTULUI CĂ SE VORBEŞTE, şi că inclusiv formalizările matematice şi logice folosesc metafore puţin riguroase ca „relaţie" sau „identitate", am adormit în mod absurd.

Doream să unesc într-un punct imaginar, infinit de îndepărtat, sensul de „identitate", ca relaţie a relaţiei însăşi, şi numele fals a ceea ce Este, pur şi simplu, 98 cu moartea acestei identităţi, de care ne apropiem doar în propria moarte, respectiv, prea târziu, cu faptul că, în cele din urmă, întreaga operaţie rămâne în mâinile timpului înţeles ca proiecţie a trecutului, prezentului şi viitorului, sau, ceea ce este acelaşi lucru, la discreţia unui tribunal al cărui judecător nu poate fi niciodată el însuşi, astfel că identitatea ar avea temeiul în afara sa. Dar care instanţă neidentică cu sine însăşi ar putea să oblige o identitate inevitabilă? în acest moment precis am adormit.

N-am visat, dar am avut o revelaţie.

Era revelaţia corespunzătoare depăşirii fetei decapitate şi lui Cristos de Holbein, şi se înscria în momentul meu actual de cercetare. Zorii au pătruns în visul meu înainte ca goarna să dea deşteptarea. Era o lumină carnală şi feminină; susura foarte aproape de urechea colosală a nopţii această frază celebră: „rosados, dedos, rosados, dedos" 1; – rămăşiţe ale îngrozitoarei digitaţii a lui Iuda – abia îmi atingeau fruntea şi-mi transformau craniul într-o cutie de sticlă în interiorul căreia mă găseam 1. Degete de trandafir, degete de trandafir. Vers al poetesei antice Sapho.

99 eu însumi, sub formă de muscă, căutând o ieşire. Dar nu reuşeam s-o găsesc. Mă loveam de sticla invizibilă şi îmi spuneam:

„Eşti prins între limitele gândirii tale". În afara craniului de sticlă, între peticele de nori rozalii prindea formă enunţul Vocii Stăpânului; dar câinele nu era un câine, ci filosoful vienez Ludwig Wittgenstein, care întorcea capul spre mine şi-şi mişca buzele mute,

astfel că am putut să citesc pe ele următoarea frază: „Ajunge să fii atent” şi arăta spre pâlnia gramofonului.

Imediat, din trompă ieşea un sunet strident atât de acut, încât craniul de sticlă se făcu ţăndări şi Wittgenstein ieşi urlând înduioşător, cu coada între picioare. Era Doamna Vânătoare, scheletica purtătoare de coasă, Diana vânătoare de dincolo de mormânt. Goarna Dianei pentru cei vii.

M-am alăturat tovarăşilor mei. Am aşteptat cele trei ore obligatorii sub cerul de martie de culoarea prunei cu plete de aur fluturând printre bucăţi de gheaţă. Am făcut instrucţie cu multă conştiinciozitate.

Am mâncat porţia de legume, cârnaţi cu cartofi şi portocala; i-am cerut portocala unui coleg. Am băut o apă delicioasă. M-am odihnit alături de tovarăşii mei, sub pinii 100 rahitici şi între tufe de buruieni, în ale căror ramuri se agăţaseră pungi de plastic fluturând ca nişte steaguri în bătaia tramontanei1. Furnicile, sau mai ştiu eu y ce, se apropiau, cercetau, se căţărau pe îmbrăcăminte, treceau obstacolul şi-şi vedeau de drum. O şopârlă îşi deschidea şi-şi închidea ochii absorbind primele raze ale soarelui de primăvară, asemenea unui preot al focului dintr-o cultură arhaică orientală. Apoi ne chemară să revenim la echipamentul pentru antrenament la tir.

În teren, în faţa ţintelor (din nou! 2), în vreme ce-mi aşteptam rândul în spatele primei linii de tragere, mirosul de pulbere, atât de dulce, sfârşi prin a mă convinge.

Am încărcat puşca. Am sprijinit patul în pământ şi am verificat dacă, aplecat peste ţeava, mâna mea dreaptă ajungea la trăgaci. Unde ţinteşte orificiul de ieşire? între gât şi claviculă. Ultimul lucru la care m-am gândit a fost „e bine, pe aici trece aorta”.

Nici măcar în asta nu am avut dreptate.

Dar, atenţie, dacă nu m-am omorât este fiindcă NU ERA NECESAR. După cum 1. Vânt rece care bate dinspre Pirinei.

2. Joc de cuvinte: în spaniolă, ţintei i se spune „diana”.

101 mi-au explicat mai apoi, ar fi trebuit să-mi aşez capul în linie cu ţeava, fiindcă ţinând-o înclinată ca să privesc trăgaciul, glonţul mi-a smuls o ureche şi atât. Se pare că proiectilul, a cărui capacitate distructivă este considerabilă, nu a făcut altceva decât să atingă pavilionul; dar a fost suficientă această mângâiere pentru a-mi smulge urechea din rădăcină. Despre toate astea m-am lămurit mai târziu,

fiindcă durerea extraordinară m-a doborât leşinat la pământ.

102 Am revenit la viaţă în Spitalul Militar din Barcelona şi când am deschis ochii nu era nimeni. Doar trei bolnavi, în afară de mine, ocupau imensa sală scăldată într-o lumină cenuşie şi mirosul intens de formol. Eram viu, nu aveam nici cea mai mică îndoială, dar, de asemenea, eram mort fiindcă hotărârea de a-mi lua viaţa făcea parte din mine şi eu eram ACUM un om liber care nu acceptă să trăiască decât potrivit propriilor condiţii. Astfel că mi-am luat renaşterea cu naturaleţe, sigur că nu comisesem o sinucidere FRUSTRATĂ, ci, mai degrabă, purtasem un război de eliberare VICTORIOS.

Triumful asupra morţii este una dintre cele mai intense senzaţii care se pot exprima. Te simţi paralizat de o bucurie bahică atât de puternică, încât lacrimile sunt alcool pur. Culorile, mirosurile, pipăitul, zgomotele se întorc reînnoite şi fără 103 îndoială despuiate de inocenţă. Fraza revelaţiei mele, „Ajunge să fii atent", dădea pe-afară de sens în acel moment de luciditate. Lumea întreagă, pe care o sfărâmasem în interiorul nopţii mele cu lovituri ale abstracţiei, se întorcea ca o fiară caldă şi vie, mişcându-şi coada de stele şi comete, pentru a-mi linge rana.

Eram rănit şi, cum am aflat imediat, când durerea s-a transformat într-un prieten, eram un INVALID; lăsasem o bucată din corpul meu în gâtlejul Dianei, în mod simbolic. Invaliditatea mea, cu toate astea, era foarte uşoară; pierdusem o ureche şi eram surd de cealaltă. Am aflat asta mai târziu, fiindcă în tot acel timp EU AUZEAM SUNETE EXTRAORDINARE, sunete dintre cele pe care le pot numi doar „cântece ale materiei lăudându-şi formele".

Înainte de a continua, doresc să lămuresc o chestiune. Doar cei care nu mor sunt demni, după sinucidere, de acţiunea lor. Sinuciderea este ultima etapă a cercetării conţinutului fericirii şi este rezervată doar celor care au cea mai mare nevoie de ea. Oricine încearcă să se sinucidă, crezând că a ajuns deja la acest punct suprem, va sfârşi CU ADEVĂRAT MORT, dacă 104 greşeşte. Aşa se întâmplă, din nefericire, cu mulţi tineri grăbiţi, care-şi confundă capriciile infantile cu o reală necesitate de a şti. Ei mor ca muştele. Doar câţiva sunt autentici EROI AI CUNOAŞTERII, şi numai ei ies vii din această încercare.

Una dintre multele dovezi ştiinţifice ale acestei aserţiuni este cea numită „cazul Werther", un tânăr german care, supravieţuind sinuciderii, a făcut o strălucită carieră administrativă sub sobrichetul

„Goethe”.

Eu, fără îndoială, am trecut examenul şi mă simţeam teribil de orgolios. Acum mă găseam în pragul ultimei uşi, debordând de libertate, autonom, pregătit să-mi asum toate responsabilităţile şi, în special, cea mai importantă, să pun punct final investigaţiei. Puteam s-o fac, fiindcă acum ştiam ce era, nu după moarte, care este ceva străin muritorilor, ci ceea ce este în moarte.

Primele simptome ale durerii m-au asaltat în prezenţa unui sanitar. Era lângă mine, dar nu-l văzusem intrând; îşi mişca buzele, dar nu-l auzeam. Eram fascinat de ceva cu adevărat ciudat: surâdea. S-a înclinat şi trebuie că a ţipat, fiindcă până 105 la mine au ajuns două cuvinte suficient de clare, deşi fără nicio noimă, „noroc” şi „idiot”. Câteva zile mai târziu am recompus povestea prin intermediul mesajelor scrise, jumătăţi de cuvinte răcnite în urechea care a supravieţuit, şi a tehnicilor personale de ghicit.

În mod oficial, cazul meu a fost, FĂRĂ NICIO ÎNDOIALĂ, un accident. Aveau să-mi grefeze o ureche puţin mai diferită, dar foarte simpatică, şi, pe de altă parte, îmi făceau cadou un Sonoton. În clipa aceea, milităria se încheiase.

Am rămas în spital în jur de o lună, din cauza unei infecţii la primul transplant; şi mă bucur fiindcă era un membru lombrozian, cu un lob enorm, atârnând ca o limbă de clopot. A doua a fost o reuşită şi Sonotonul îmi permitea să aud de la semenii mei sonorităţi metalice şi marcate de un interes extraordinar, fiindcă esenţialul următoarelor mele obiective era inocenţa pierdută, uitarea etapei infantile a cunoaşterii şi intrarea în spaţiul adult, aspru, FOARTE PERICULOS, al acestei ultime ştiinţe pe care o numim ARTĂ.

Nu voi ascunde influenţa capitală pe care a exercitat-o aspectul meu în faţa 106 oglinzii asupra acestei definitive şi ultime descoperiri. Am petrecut ore întregi privindu-mă, dându-mi bun venit, mângâindu-mi cu privirea propriile trăsături, ca şi când ar fi fost o reîncarnare a lui Pedrito, şi sărbătorind prin cascade de râs bubuitoare, FENOMENALA ASEMĂNARE pe care o observam cu omul de ştiinţă olandez Vincent Van Gogh, înţeleptul care a ajuns până la esenţa lucrurilor, la lumina lumii, prin intermediul durerii, nefericirii şi al investigării conţinutului fericirii. Ah, iubite înaintaş, îi spuneam, ce destin măreţ, destinul de peregrin pe pământul sfânt!

107 Pentru a justifica acest ultim şi definitiv pas în cercetarea

conţinutului fericirii nu pot decât să mă întorc la început. Printr-o glumă a destinului, orice final se aseamănă extraordinar cu începutul. În cazul nostru, Arta este o recuperare a copilăriei, respectiv, a Religiei, dar în urma iniţierii în moarte. Nu există nicio posibilitate de artă adevărată fără moarte. Amintiţi-vă că cel mai mare artist din toate timpurile, sau, în orice caz, al doilea mare artist al tuturor timpurilor, s-a îngropat de viu la treizeci şi ceva de ani, ca să recupereze timpul pierdut1. Şi că acelaşi lucru l-a făcut un alt mare artist al tuturor timpurilor sau, poate, cel mai mare artist din toate timpurile, din proprie voinţă, care s-a închis într-o mansardă începând de la vârsta de treizeci şi ceva de ani, ascuns 1. Aluzie la Marcel Proust.

109 sub deghizarea de Scardanelli1. În ambele cazuri, totul a fost pentru a recupera timpul pierdut, ca şi pentru a număra pe degete accentele Imnului în memoria Mnemosynei2, îngroparea era parte substanţială a operei, fiindcă NUMAI DE LA VIZIUNEA MORTULUI SE POATE AMINTI ADEVĂRATA LUME.

Atunci când spun „adevărata lume", vreau să spun cea care ESTE, în prezentul prezent, dar se face vizibilă, este vizibilă, este evidentă doar memoriei sau ca memorie. Este lumea aici şi acum, dar TREBUIE S-O VEDEM CA TRECUT, fiindcă trebuie s-o vedem CA ŞI CÂND AM FI DEJA TRECUŢI.

Y Nu greşea celălalt mare om de ştiinţă şi poate al treilea sau al patrulea mare artist al tuturor timpurilor când spunea că „timpurile trecute sunt totdeauna mai bune", dar pentru simplul motiv invers, că „timpurile cele mai bune sunt totdeauna 1. Pseudonim folosit de poetul german Friederich Hölderlin (1770-1843) în ultima perioadă a vieţii, când a înnebunit.

2. Mnemosyne, una dintre titanide, fiica lui Uranus şi a Gaiei. Din unirea ei cu Zeus s-au născut cele nouă muze. Mnemosyne personifica Memoria.

110 cele care au trecut", sau „par că au trecut", fiindcă în realitate formularea lui în proză – şi din cauza asta mai puţin exactă ar fi „pentru a simţi mai bine orice timp prezent, trebuie să-l privim ca şi când n-am face parte din el".

Propria noastră DISPARIŢIE este, cu adevărat, singura susceptibilă să garanteze APARIŢIA lumii ca fiind MAI BUNĂ.

Astfel, de exemplu, sorbim un ceai cu lămâie în grădina casei Lendbach1, sub un soare de august, în mijlocul unui complex infinit de

semne fără sens, cum i s-a întâmplat redactorului2 celebrei epistole morale către Lordul Chandoss. Acest complex de semne este lipsit de unitate tocmai pentru că ele sunt unite doar în corpul nostru.

În mod inevitabil, eu sunt cel care bea, stă la soare şi se minunează de apă şi de chiparoşi. Dar „eu" nu poate da sens acestui nor de senzaţii şi de judecăţi. Ei bine, ar fi suficient ca „eu" să fiu mort pentru ca totul să aibă sens. Scena ar rămâne înconjurată de o aureolă de profund mister, iar fenomenele naturale, obiectele, ar compune o frază plină de înţelepciune.

1. Casă muzeu la München.

2. Hugo von Hoffmannstahl (1874-1929).

111 Există, prin urmare, o metodă ştiinţifică, care-mi permite să asist la propriile-mi experienţe ca mort: cea a rememorării a CEEA CE NU S-A PETRECUT ÎNCĂ.

Dacă observ lumea ca şi când ar fi vorba despre amintirea unui mort, atunci dispersia încetează, nimic nu mai este nesemnificativ. Dar acest efort este, în mod esenţial, un efort ÎMPOTRIVA mea însumi; această teribilă muncă artistică a morţii în timpul vieţii, această înmormântare, punere în perspectivă a lumii celor vii ca o lume de umbre, este accesibilă numai celor mai mari artişti din toate timpurile.

Toţi marii artişti ai lumii s-au omorât înainte de a începe să reprezinte lumea adevărată. Inclusiv înspăimântătorul, cel mai tânăr muzician al universului, care a reuşit să moară deja la foarte frageda vârstă de opt sau nouă ani, cum ar putea dovedi oricine ascultă Simfonia opus 19 în care frazele de abandon, dezolare şi anihilare nu înşală pe nimeni.

Presupun că se va înţelege în toată dimensiunea ei fraza revelaţiei „ajunge să fii atent", respectiv „trebuie să fii atent la lucru până DEVII TU ÎNSUŢI LUCRU", 112 încetând, în mod automat, să fii tu însuţi.

Anticii numeau asta remeatio, dacă-mi amintesc bine. Muzicianul care caută cu înverşunare un acord în tăcerea reală a lumii; scriitorul care-şi construieşte fraza; pictorul care priveşte contre jour; arhitectul care mişcă enorme mase inerte; ospătarul care se mişcă printre mese, păstrând într-un echilibru graţios tava plină, fără să verse o picătură; ei toţi sunt morţi făcuţi sunet, cuvânt, pigment, masă şi mişcare. Numai cei care uită total de ei înşişi pot SĂ-ŞI AMINTEASCĂ lucrurile în sensul lor absolut. Aşa VORBESC vechii bocanci ai lui Van

Gogh, când îi vede el din groapă, ca o emblemă instantanee a istoriei universale.

Din acest motiv, marele artist este un mort şi posedă punctul de vedere al eternităţii, pentru care trebuie în mod necesar să cunoască conţinutul morţii şi să-l păstreze prezent CA MATERIE PRIMĂ şi, de asemenea, ca PREZENT. Numai în felul acesta poţi să „fii atent" şi să te confunzi cu obiectul căruia trebuie să-i DAI un sens pe care obiectul DEJA ÎL ARE.

Şi oare nu este asta o recuperare a copilăriei? Nu seamănă copilul cel mai 113 mult cu un mort prin goliciunea sa interioară, pasivitatea şi lipsa de semnificaţie? Artistul este şi el un copil, dar un copil care a acceptat să moară şi cunoaşte consecinţele acceptării sale. Aşa cum copilul vede lucrurile în ele însele, eliberate de constrângerile pe care le impun folosirea sau funcţiile respectivelor lucruri, un cârlig de rufe putând fi automobil, soldat sau caiman, fiindcă nu depinde de funcţia sa reală, ci de funcţia structurală, la fel artistul vede lucrurile în ele însele, deoarece ca mort NU POATE SĂ LE EXPLOATEZE, nu poate face uz de ele, ci doar să le CONTEMPLE.

Şi acum voi spune de ce este asta adevărata religie şi cum de există religie adevărată numai când există artă adevărată, şi există artă adevărată numai atunci când T există religie adevărată. Multe sunt religiile, dar fiecare dintre noi o are pe a sa.

Înţelegem şi nu înţelegem religiile străine, dar le înţelegem şi nu le înţelegem pornind de la religia noastră, de la care nu putem să ne îndepărtăm, aşa cum nu putem să scăpăm de propriul limbaj. Religia mea, de care nu pot să scap, este creştină, şi dă unitatea ei de sens acelui ceva 114 pe care istoricii îl numesc „cultura occidentală". Este o religie în mod fundamental INTELIGENTĂ, şi cu mai multe secole de superioritate planetară. Dacă ar fi să o rezumăm într-o frază sensibilă, fiindcă marile lucruri sunt cele care se pot rezuma, am spune că religia creştină este aceea care ÎNCEARCĂ sau CAUTĂ, deşi poate că nu reuşeşte aproape niciodată dar nu NICIODATĂ – să dea sens vieţii oamenilor printr-o foarte simplă operaţie mentală: „să-ţi iubeşti duşmanii". Acesta este lucrul cel mai simplu şi mai esenţial din creştinism. A încerca să dai sens vieţii y» PRESUPUNÂND că duşmanii pot fi iubiţi.

După cum este evident, pe duşmani nu-i iubeşte nimeni; duşmanii sunt combătuţi şi distruşi, între oamenii cu bună creştere. De

asta sunt duşmani. Dacă ar exista vreun mod de a-i iubi, ei nu ar mai fi duşmani. Şi, cu toate astea, Cristos a spus-o într-un mod foarte clar: duşmani, da; dar şi iubiţi. Spre deosebire de aproape toate religiile CARE NU SUNT INTELIGENTE, creştinismul alege cu un tact rafinat un duşman care poate fi iubit.

Creştinismul nu este, prin urmare, indiferent la calitatea duşmanului, dată fiind opţiunea lui de a-l supune iubirii.

115 Ei bine, această nebunie imposibilă de a trăi în viaţă, se poate trăi în moarte şi, în fapt, aşa se trăieşte şi este unicul mod de a o trăi. Aducem, cum am făcut-o totdeauna, probe ştiinţifice. Ce este, dacă nu iubire faţă de duşmani, toată producţia artistică a Occidentului? Ce este Quijote al nostru, această imortalizare de fiinţe abjecte, precum preotul şi bărbierul, văzuţi cu toată tandreţea şi atenţia unui mort CARE NU SE POATE LIPSI DE EI, deşi, viu, este foarte atent să nu cadă în mâinile lor? Nu se găseşte în aceeaşi situaţie nebunul analfabet numit Fernando al VII-lea pe care-l priveşte Goya cu toată dragostea de care este capabil un mort? Pot fi reprezentaţi cu mai mare demnitate Pilat, Goliat, Irod, decât în pictura barocului italian? Nu sunt tocmai criminalii, canaliile, energumenii cei care primesc cea mai mare atenţie şi ne mişcă mai profund în povestirile lui Faulkner sau Dostoievski, nu vedem în ei NECESITATEA LOR? Aţi auzit cum cântă acel odios fante spaniol, Don Giovanni? Nu sunt avarii, politicienii corupţi, bancherii exploatatori, aristocraţii degeneraţi, cei mai vii, mai emoţionanţi şi mai umani 116 din Comedia umană, din În căutarea timpului pierdut, din Roşu şi negrul Nu rămânem uimiţi la auzul discursului unui asasin şi al unei asasine, familia Macbeth?

În sfârşit, nu este reprezentarea artistică occidentală o adunătură complexă de DUŞMANI FOARTE APRECIAŢI?

Din infernul lui Dante şi al lui Michelangelo, din cabinetul lui Faust, se aude o voce care spune la unison da. Şi acea voce ne mulţumeşte nouă, creştinilor care suntem, pentru că am construit un azil pentru Rău, fiindcă i-am văzut necesitatea, în vreme ce este alungat din atâtea alte locuri în care nu încape decât Binele; locuri ale copilăriei care nu au acceptat încă punctul de vedere al mortului, pentru care propria şi TICĂLOASA lui situaţie este condiţie şi sursă de viaţă 7 7 J semnificativă.

Astfel, arta occidentală mi se prezenta ca sinteză a copilăriei, religiei, sexului, dragostei şi morţii, ultimul act al cercetării

conţinutului fericirii. Dar, atenţie, 9 7 y fericirea mortului? în ce constă fericirea mortului?

117 Eu aveam o misiune, la întoarcerea mea în societatea civilă: să confer ordine şi sens experienţei mele, astfel ca ea să fie experienţa tuturor oamenilor, aceea în care întreaga lume s-ar recunoaşte şi ar spune la unison, da, viaţa oamenilor este aşa cum o vedem noi. Aveam deci să investighez conţinutul fericirii artistice sau creative CA O CULME A FILOSOFIEI şi pentru el aveam să uit definitiv de mine însumi, prin alienare, nebunie, marele vis, în cele din urmă, al lui Dostoievski la vârsta mea, cum se poate citi din corespondenţa lui („Am conceput un proiect extraordinar: să înnebunesc"). În plus, nu era asta cea mai bună consecinţă a cunoaşterii de către mine a celor Doisprezece magnifici, unul dintre membrii lui cei mai reprezentativi fiind catalizatorul hotărârii mele? Dacă, în FINALUL ŞI ORIZONTUL reflexiei filosofice, pe linia a ceea ce 119 este şi nu este, apăruse o renaştere a lumii şi necesitatea ca totul să revină la a fi ÎN FAŢA OCHILOR, în loc de a se ascunde în spatele paradoxalului văl de cristal al gândirii, nu era cel mai înţelept, din acel moment, să renunţ cu scârbă la orice legătură pedagogică, politică, filosofică şi să-mi concentrez puterile într-o mare realizare artistică planetară?

Hazardul, această binefacere care aleargă în sprijinul nostru doar când nu avem nevoie de el, a fost cel care a complicat lucrurile. Nu aveam bani, eram aproape surd şi foarte izolat de ceea ce se petrecea în lume după ultimele patru luni speculativ-militare. Am petrecut primele zile ale reabilitării mele în casa unei rude, un tip ursuz, animat de un dispreţ episcopal faţă de familie şi umanitate în general, fiindcă el socotea că numai el era o persoană ÎNŢELEAPTĂ – deşi era perfect dezechilibrat –, care m-a cules din pură ranchiună faţă de rubedenii. Mi-a împărtăşit propria interpretare a faptelor extrem de ciudată, ca de obicei – care, în concluzie, reducea totul la o umilire tragică (cea a unchiului meu) perfect calculată de Victoria, care se servise de mine fără milă. Scoase un scurt hohot de râs, 120 satisfăcut că toţi indivizii citaţi în povestea lui îi erau inferiori şi mi-a pus în vedere să-mi caut de lucru şi o locuinţă în decurs de o săptămână.

Unchiul, umilit şi suicidar, eu prost, dar încă recuperabil, Victoria, o sadică cu tendinţe criminale, acesta era punctul de vedere al acelui om bolnav şi nesigur pe sine, a cărui groază de a fi ridicol îl ţinea paralizat şi se relaxa numai prin umilirea nemiloasă a aproapelui. Nu

era un început rău pentru cercetarea mea artistică, astfel că am cumpărat un caiet foarte gros, un pix Bic şi am început în aceeaşi seară marele meu tratat despre pasiunile umane, acţiunea petrecându-se la Kiev.

De asemenea, am căutat un serviciu şi 1 y l-am găsit. O editură avea nevoie de un corector care să cunoască franceza şi engleza; o dată în plus, acest avantaj ridicol mi-a permis să supravieţuiesc. M-am angajat la editura Barras y Estrellas, firmă condusă de un prestigios OPOZANT al regimului, Pepe Barras, creierul activităţii culturale antifranchiste. Era un om cordial, amabil, surâzător, bărbos, fără niciuna dintre trăsăturile tipice ale patronatului spaniol, un patronat de agricultori foarte afectaţi de originile lor.

121 Pepe Barras conducea editura cu o adevărată plăcere; era scriitor şi se bucura de mare stimă din partea colegilor. Pe de altă parte, talentul lui social era foarte apreciat în cercurile intelectuale, şi demnitatea morală a demersului său l-a făcut cunoscut în întreaga Europă. El însuşi, personal, s-a ocupat de examinarea mea în vederea angajării. M-a primit vorbind franceza, eu i-am răspuns în aceeaşi limbă şi, după douăzeci de minute de conversaţie animată, când am crezut că aveam să trecem la limba engleză, spuse cu o oarecare iritare – dar era o iritare prefăcută, căci Barras era un om destul de leneş ca să se enerveze cu adevărat – cât de puţin îl interesa lumea anglo-saxonă şi cât de idioată era această limbă; prin urmare nu ar pierde nici măcar un singur minut ca s-o înveţe, de ce, ca să-l citească pe imbecilul de Shakespeare? Nici pomeneală.

Îi părea foarte bine, în schimb, că puteam să citesc şi să vorbesc englezeşte, mai ales că agenţiile nord-americane se impuneau tot mai mult („ces vauriens qui dévorent le Reader's Digest" 1) şi în editură se simţea 1. Aceşti nemernici care devorează revista Reader's Digest (în franceză, în original).

122 nevoia unui interlocutor. Eram angajat.

JEst-ce que vous écrivez aussi? ul, mă întrebă, însoţindu-mă la uşă. Mă simţeam asemenea unui personaj din Tolstoi, care vorbeşte franţuzeşte de fiecare dată când dorea să spună ceva ridicol. „Oui", am răspuns, Je viens de commencer un chef d'oeuvre à la manière d'Andreiev" 2. Bănuiesc că nu m-a luat în serios, fiindcă a râs în hohote, m-a bătut pe spate: am devenit buni prieteni.

Începând din acea zi, de fiecare dată când plictisul îl făcea

melancolic şi nu primea vizita prietenului său intim, renumitul poet Santiago de Gal, sau a romancierului avangardist Juan Gorgonto sau a spiritualului eseist José Antonio Picoti Picot, trimitea după mine şi treceam în revistă scriitorii literaturii universale.

J? aulkner c'est de la merde, ne trouves-tu pas? Le Delibés d'Illinois". 3 Spunea mereu Illinois, deşi era vorba despre Missouri sau Utah. Nu ştiu ce-i făcuseră cei din 1. Scrii, de asemenea? (în franceză, în original) 2. Da, tocmai am început o capodoperă în maniera lui Andreiev. (în franceză, în original) 3. Faulkner este un rahat, nu crezi? Un Delibes din Illinois. (în franceză, în original) 123 Illinois. Deşi Barras nu era deloc un partizan al lecturii, primea opiniile străine cu deosebită bucurie, dar nu le acorda nici cea mai mică atenţie. Jïrançoise Sagan, ça, mon cher c'est de l'esprit, du vrai esprit européen. Bien que pas comparable à Louis Aragon. Louis c'est du Corneille en état pur". 1 îmi ignora părerile, aşa că i le aprobam pe ale lui; munceam la redactarea marelui meu roman Almas anónimas2.

Într-o bună zi, Pepe Barras hotărî să mă solicite pentru juriul lecturilor. Era un consiliu cuprinzând câteva autorităţi însărcinate cu lectura manuscriselor şi să discute publicarea lor. Aici am cunoscut cele mai mari talente din timpul nostru.

În general, mi se dădeau acele romane care primiseră un anumit sprijin, dar a căror publicare stătea sub semnul întrebării. Se presupunea că eu aduceam nota generaţională. Aşa a început agonia mea, fiindcă citeam, în medie, un teanc de zece romane pe săptămână, majoritatea dintre 1. Françoise Sagan, dragă, este adevăratul spirit european. Deşi nu se compară cu Louis Aragon. Louis este Corneille în stare pură.

(în franceză, în original) 2. Suflete anonime.

124 ele mult superioare romanului meu Almas de asfalto1, noul titlu al romanului Almas anónimas, ales pentru a-i da o expresie urbană. Fiecare manuscris mă făcea să schimb abordarea stilistică: prima mea versiune era la persoana a treia, a doua la prima, a treia – foarte îndrăzneaţă – la a doua, ceea ce-i dădea aerul inconfundabil de autobiografie ipocrită şi de doi bani.

M-am mutat de la realismul obiectiv la monologul interior; de unde unele incoerenţe pe care le credeam foarte latino-americane, palmieri care vorbeau, bătrâni care trăiau o mie de ani şi lucruri din astea; l-am refăcut în întregime în cheie ironică, distanţată şi cu

numeroase glume oculte, ca urmare a refuzului din partea lui Pepe Barras a unui minunat roman de Nabokov; am trecut apoi la neoobiectivismul radical, descriind totul prin intermediul unor lămpi cu picior, canapele şi ventilatoare, multe ventilatoare; apoi l-am tradus în suprarealismul în cheie à la Canare, făcând ca lămpile să o desemneze pe Victoria, canapelele, pe unchiul meu şi ventilatoarele, pe mine însumi. După care m-am gândit 1. Suflete de asfalt.

125 să-l transform într-un Oratoriu Sacru scris în alexandrin şi cu personaje ca Miercurea Cenuşii şi Părul Magdalenei. Eram disperat. Descoperisem ceva groaznic. Arta reprezintă punctul culminant al oricărei investigaţii, dar ACESTA NU ESTE UN TIMP PENTRU ARTĂ. Sosisem târziu.

Vedeţi dumneavoastră, spre deosebire de alte epoci, în epoca noastră aşa-zisul „stil" joacă un rol esenţial, FIINDCĂ TOATE STILURILE SUNT BUNE. Pe nimeni nu preocupa stilul în secolul al XIV-lea, fiindcă numai unui imbecil i se întâmpla să propună piramide egiptene sau chiar boite şi arcuri romane, când întreaga Europă, ca un singur om, înălţa catedrale gotice.

Lucrul era clar, nu existau probleme de stil. Dar în secolul nostru se pot construi capele romane, catedrale gotice, turnuri mesopotamice, şi tuturor li se pare că este foarte bine, fiindcă toate stilurile sunt valabile, toate SUNT LA FEL. Această particularitate – că stilul este o problemă fiindcă toate stilurile sunt echivalente este, în fapt, simptomatică pentru tendinţa noastră de a numi „artă" ceva care merită alt nume. Şi asta mă contraria.

126 După niciun an de lucru la Editură, Pepe Barras mi-a înmânat un manuscris. Eram foarte excitat: „Tiens, mon cher, ça c'est du tatin. Enfin, le renouveau! Lis-le cal mement et en détail, je veux lui décerner le Prix Montefiore. Sois calme, parce que ce ne c'est pas facile à lire du tout; mais quelle profondeur! Comment îl joue avec l'oximoron! Allez, allez, ne perds pas le temps avec ton vieux con de Proust". 1 Şi a lăsat pe masa mea un manuscris nu prea gros pe a cărui copertă scria, bătut la maşină, Las erecciones de Jena.

Am citit prima pagină. Avea ceva foarte bizar. Nu apărea niciun nume propriu, 1. Uite, dragă, asta este o pleaşcă. În sfârşit, ceva nou! Citeşte-l calm, vreau să-i décernez Premiul Montefiore. Fii calm, fiindcă nu este deloc uşor de citit; dar ce adâncime! Cum se joacă el cu oximoronul! Hai, hai, nu pierde timpul cu bătrânul şi idiotul tău Proust.

(în franceză, în original) 127 niciun loc recognoscibil; primul paragraf urma, fără întrerupere, în pagina a doua, a treia, a patra şi se încheia, cu punct şi virgulă, în pagina a cincea. Ajungând la pagina douăzeci, apărea un toponim straniu, La Carpatica. Se pare că acţiunea se desfăşura într-un ţinut numit La Carpatica, dar, cum nu existau personaje, nu puteai şti dacă protagonistul este bătrâna care a petrecut cincizeci de ani ascuţind o seceră, atât de uzată că se vedea prin lamă; sau dacă protagonistul este acea uşă de hambar prăpădită care uneori vorbea ca regele Henric al IV-lea. Pe de altă parte, totul era descris cu mare minuţiozitate şi grijă, cu atenţie deosebită faţă de limbajele tehnice. Un capitol întreg descria piesă cu piesă o secerătoare-legătoare.

Când am terminat Las erecciones de Jena1, nu am înţeles nimic; multe pagini le citisem ca în transă sau poate în somn; nu-mi aminteam nimic. Dar mă simţeam subjugat. Mă simţeam fascinat. Mă simţeam vrăjit. „Niciodată, niciodată nu voi ajunge să scriu astfel, cu această măiestrie, chiar dacă nu spune nimic. Este suprauman. Este extraordinar, deşi nu ştiu ce 1. Erecţiile lui Jena.

128 este". Capul îmi vâjâia, mâinile îmi tremurau. Am recitit începutul, magnific, radical: „Trecătorul care, deşi nu ştie, nici nu va şti vreodată, dar va putea să intuiască într-un moment de luciditate când, o sută de ani mai târziu, fiind dărâmată deja casa străbunicului…" Am închis volumul. Pe supracopertă figura o scurtă notă despre autor. „Născut la Barcelona, în 1944, a publicat volumele de poezie Matarratas1, El pelo en el ojo de Molotof şi Fallar en siete ocasiones2; a primit premiul Cafe de Murcia cu romanul Mamoulian, dar este cunoscut mai ales pentru pamfletul său Contra la boina de Machado şi poemul epic Septiminio para el principe Massimo Augusto…" N-am mai putut continua lectura şi am căzut leşinat pe manuscris. Şi asta fiindcă este un lucru să-ţi iubeşti duşmanul şi altul, foarte distinct, să iubeşti un atare cretin.

Cu toate astea, Erecţiile lui Jena mă entuziasmaseră, deşi nu ştiam de unde se trăgeau, fiind ANONIME. Şi nu era asta exact ce descoperisem în ultima mea 1. Moartea şobolanilor.

2. Paiul din ochiul lui Molotov, Cum să greşeşti în şapte ocazii, Septuor pentru prinţul Massimo Augusto…

129 investigaţie? Că în artă nu există NIMENI REAL în spatele producţiei? Doar un mort!

Da, ăsta este adevărul. Ce se schimbă, dacă dimineaţă un învăţat descoperă că toate cărţile lui Kafka le-a scris, în fapt, Max Brod1 pentru a câştiga bani? Era suficient un mort, indiferent care ar fi el.

Dar, în acelaşi timp, era posibil ca un neghiob din categoria celor ca Iuda să se afle în spatele Erecţiilor lui Jena, chiar dacă în calitate de mort? Este arta atât de străină de subiectul producător încât poate să se stabilească în creierul unei găini şi să producă de acolo operele complete ale lui Flaubert? Această realitate era surprinzătoare. Marea artă se produce la fel de spontan precum mătasea naturală.

Eu ştiam deja toate astea (că nu poate exista subiect producător) din momentul în care mi s-a revelat ca SCOP al filosofiei. Dar, numai văzându-l realizat în autorul Erecţiilor lui Jena, am putut să înţeleg întreaga dimensiune a concluziei.

Concluzia este că nu merită osteneala să te chinui să faci o operă de artă, fiindcă ea este cea care alege ÎN CINE să sc. 1. Prieten şi executor literar al lui Franz Kafka.

130 producă. Este ca leucemia, îl afectează pe cel pe care-l afectează. Oameni ireproşabili din toate punctele de vedere, cu o capacitate intelectuală deasupra oricărei suspiciuni, s-au compromis artistic, în vreme ce idioţi patentaţi sunt ridicaţi în slăvi pentru cine ştie ce operă nemuritoare. Avem de-a face, prin urmare, cu ceva foarte asemănător fenomenelor meteorologice, care se petrec acolo unde au ele chef şi nu acolo unde meritul sau necesitatea le reclamă. Astfel că cei afectaţi sunt CONDAMNAŢI să creeze capodopere; în vreme ce unii, ca mine, se îndoiesc şi se chinuie, sunt doar simpli IMITATORI destinaţi eşecului, doar dacă nu se dedică vieţii literare şi câştigării de bani, ceea ce se întâmplă cu majoritatea dintre ei.

Dar asta nu este totul. Presupunând chiar că eu aş fi un ales al artei şi că fără să-mi dau seama aş produce capodopere, din moment ce nu este vorba despre hotărârea mea, ci despre una VENITĂ DIN AFARĂ, ea este perfect inutilă pentru cercetarea fericirii, fiindcă ne aflăm, o dată în plus, înrobiţi şi supuşi.

131 Lucrând în Editura Barras y Estrellas nu am descoperit doar lipsa de însemnătate a artistului, lipsa de relevanţă a vieţii sale, a inteligenţei sale, a caracterului său, a moralului său, a EXISTENŢEI sale, în raport cu opera de artă, care, venită de aiurea, se implanta în el; am descoperit, de asemenea, lipsa de relevanţă, lipsa de semnificaţie a operei de artă EA ÎNSĂŞI.

Artistul este o creaţie a celorlalţi, ca şi arta. Cei care visau „artişti" şi îi inventau pentru a satisface o necesitate, o lipsă, o insatisfacţie, pe calea cea mai uşoară, se obligau totodată să creeze „opere de artă" capabile să justifice existenţa „artiştilor".

Partenerul lui Pepe Barras, Oriol Estrellas, era Naţionalist Catalan şi dorea să dea un impuls afacerii, care să-i asigure influenţa în viitoarele structuri democratico-federative care se bănuiau în urma morţii Dictatorului. În acest scop, 133 propuse crearea mai multor colecţii în catalană şi promovarea unui premiu literar.

Pepe Barras a înţeles imediat că în viitor i se desemna un rol decorativ; antifranchismul lui fusese deja remunerat cât trăia generalisimul; după moartea dictatorului, noi politicieni vor pune mâna pe putere şi-i vor da la o parte pe cei care au reprezentat rezistenţa oficială, ca să zic aşa, în timpul Regimului, Un lucru natural. Politica este o profesie care nu poate fi lăsată pe mâna editorilor, arhitecţilor sau a balerinelor. Cât a trăit generalul, adevăraţii oameni politici s-au dedicat afacerilor financiare, lăsând rezistenţa în seama săracilor, care nu au nimic de pierdut, şi a amatorilor, care sunt oameni de bună-credinţă; dar, odată inaugurată democraţia, vor răsări din străfundurile mochetelor un număr incredibil de politicieni profesionişti pe care nu-i cunoştea nimeni, dar al căror aplomb nimeni nu a reuşit să-l învingă. Indivizi ca Pepe Barras, greviştii foamei incitaţi de episcopat sau de revistele cu inimă adevărată, în genul Caietele pentru dialog, inclusiv adevăratele victime, respectiv săracii, ar dispărea de pe hartă atâta vreme cât 134 se făceau necesari politicienii profesionişti.

Asta este ce bănuia Pepe Barras, dar nu se resemna.

A început o întrecere singulară între Barras şi Estrellas, în care fiecare încerca să-şi impună PROPRIA capodoperă. Şi, oricât ar părea de ciudat, AMBII AU REUŞIT. Lui Oriol Estrellas i-a fost mai uşor, asta este sigur.

Franco zdrobise fără cea mai mică subtilitate, în felul lui greoi şi primar, tot ce aducea a catalan, basc sau galiţian, bazându-se pe colaborarea claselor superioare catalane, basce şi galiţiene. Aceleaşi clase de sus erau dispuse să cedeze ca uzufruct Ţara Bascilor, Catalonia şi Galiţia, pe măsură ce dispărea Stăpânul. Pentru asta era suficient să se SPUNĂ că nu ele au fost cele care au făcut ţăndări Ţara Bascilor, Catalonia şi Galiţia, ci nişte indivizi foarte ciudaţi din Madrid

(care, la rândul lor erau basci, catalani sau galiţieni), El urmând acum să refacă Ţara Bascilor, Catalonia şi Galiţia. Unul dintre motivele pentru care clasele de sus sunt sus, respectiv subjugă, este că clasele de jos sunt jos, respectiv se supun. Planul a funcţionat, ani mai târziu, asemenea unui ceas elveţian.

135 Oriol Estrellas, prin urmare, nu trebuia să se sforţeze prea tare. Îi erau de folos romanele, piesele de teatru, poemele epice, tratatele, inclusiv enciclopediile.

Pepe Barras, în schimb, avea nevoie de ceva NOU. Pentru Estrellas se deschidea vasta panoramă de a crea o tradiţie; un program foarte recompensant şi exaltant de realizat. Pentru Barras nu exista altă alternativă decât să deschidă drumul spre viitor, ceea ce este mult mai îndrăzneţ şi mai costisitor.

Estrellas şi-a găsit imediat omul, un poet tânăr cu o mină foarte bătrână, dotat cu un puternic simţ muzical şi o abilitate mimetică extraordinară. Muncea ca o furnică, închis într-un birou vecin cu al meu, ciocănind cu degetele în masă ca să numere silabele. Nu bea, abia mânca (îi plăceau dulciurile Tigreton) şi a ajuns să doarmă peste o lună în birou, sub masă, învelit într-un sac de campanie. Îl vedeam, dimineaţa, nebărbierit, palid, cu ochii sticloşi, cu mâinile palide şi supte, ridicându-se greoi când intra Oriol.

JEscolta, que tenim un Eliot! „1 întreba 1. Ascultă, n-avem un Eliot? (în catalană, în original) 136 Oriol. „No, em sembla que no en tenim. Hi ha el Gabriel Ferrater, pero no es pot din que sigur un Eliot" 1, răspundea tânărul poet. ¡JJones vull un Eliot per dijous; ja et pots espabilar". 2 ¿Per dijous? Però şi som dimarts!" 3, ¿Ja ho saps, per dijous.

Afanya t, afanya t". 4 Joia, fără greşeală, tânărul poet scria la plana esquerdissada5, operă premiată cu «Margarida d'Or».

Dar Oriol era nesătul. Nici nu l-a introdus bine pe Eliot în istoria literaturii catalane şi deja dorea altceva., A veure.

Tenim un Breton?" 6 întreba. „Coses semblants sí que n hi ha. En Foix, el Trabal…" 7 răspundea, alunecos, tânărul poet. „Ja.

Bé. Y Saint John Perse? Que en tenim de 1. Nu, nu avem. Avem ceva de Gabriel Ferrater, dar nu de Eliot. (în catalană, în original) 2. Vreau un Eliot pentru joi, dă-i bice. (în câtă lană, în original) 3. Pentru joi? Dar deja este marţi. (în catalană, în original) 4. Ştiu, pentru joi. Dă-i bice! Dă-i bice! (în câtă lană, în original) 5. Câmpia fisurată (în catalană,

în original).

6. Ia vezi, avem ceva de Breton? (în catalană, în original) 7. N-avem aşa ceva, avem de Foix, Trabal… (în catalană, în original) 137 Saint John Perse? ul, JVO, d'aquest no en tenim. Per dissabte?" 2, întreba timid. Que dus dissabte! Per divendres! z şi vinerea tânărul poet prezenta un poem foarte amplu intitulat Exodus, care a câştigat Premiul Lluc din anul acela.

1. Ce avem din Saint John Perse? (în catalană, în original) 2. Nu, din ăsta nu avem nimic. Pentru sâmbătă?

(în catalană, în original) 3. Nu pentru sâmbătă, pentru vineri. (în câtă lană, în original) 138 Succesul răsunător al tânărului poet, astăzi una dintre personalităţile cele mai interesante ale literaturii mondiale, contrasta cu un vid disperant în tabăra lui Barras. Nimic nu-l mulţumea, totul i se părea déjà vu; obiectivul lui era cu totul opus; se punea problema să găsească ceva ce nu se mai scrisese vreodată până atunci, ceea ce este o himeră, dar aşa se fac lucrurile în artă. În fine, o lună mai târziu, după apariţia lui Ultramort1, drama care acoperea lacuna „Beckett" în istoria literaturii catalane, Barras a crezut că a găsit ce căuta.

Consiliul de lectură s-a reunit cu mare pompă şi ne-a prezentat o cărămidă – nu depăşea trei mii de pagini – intitulată Gusanera2. Autorul ei, Blas de Figa, era farmacist într-un sătuc din provincia 1. Supermort.

2. Plagă infestată de viermi, viermuiala.

139 Alicante şi-şi dedicase patruzeci de ani din viaţă unei asemenea opere mari.

JJoeuvre d'une vie, la gloire d'une mort! ul zise Barras făcând aluzie la vârsta farmacistului. pas d'héritiers. Il fait donation de ses droits à son éditeur. Une vraie bicoque!" 2 A urmat o discuţie cu Santiago del Gal, care a negat că în franceză s-ar spune „bicoque", ci jnerle blanc", la care Barras a răspuns cu etimologii improvizate (trebuia s-o facă); „bicoque", spunea, este „doble coca", respectiv, cocarda dublă care se impunea gentilomilor de provenienţă modestă sub domnia lui Louis al XIII-lea şi pentru care nu se plătea aproape nimic.

Am luat cărămida. Am citit-o. Autorul a aşezat în fruntea cărţii un fragment celebru: „Într-un loc din La Mancha care se numea…" 3 şi imediat a început să facă, maşinal, variaţiuni asupra temei, în căutare

de calambururi, ca JSnano Gardel, a marchas forzadas, noquea de acuerdo…" 1. Opera unei vieţi, gloria unei morţi! (în franceză, în original) 2. N-are moştenitori. Donează drepturile edito rului său. O adevărată pleaşcă! (în franceză, în original) 3. Începutul romanului Don Quijote.

140 sau „Que guardas Machado, loquero tan cuerdo…?" şi incluse JZN Lugo mecheros y cuerdas manchadas…" 1 Era opera unui nebun, obsesivă şi fascinantă, ca tot ce fac nebunii şi maimuţele. Ajungea să citeşti prima pagină pentru a-ţi face o idee şi să-i trimiţi bani pentru o consultaţie, dar cele trei mii de pagini produceau un efect extraordinar.

Consiliul de lectură s-a reunit din nou o săptămână mai târziu când tânărul poet câştigase deja „Premi d'Honor de Ies Lletres", cel mai mare în genul său, cu romanul Buscant un temps que ja no es meu2. Războiul părea declarat. Inclusiv la Madrid, i se dăduse un premiu tânărului poet, pentru orice eventualitate, deşi, în mod evident, nimeni, la Madrid, nu a citit vreodată vreun rând în catalană.

Dar Pepe Barras nu doar că era convins de câştigarea războiului, dar ne privea bucurându-se, asemenea unui amfitrion care a oferit un vin de Bourgogne colosal invitaţilor săi.

— 1. Jocuri de cuvinte fără sens.

2. În căutarea unui timp care deja nu mai este al meu (în catalană, în original).

141 Voiam să-mi dau, cu impetuozitate juvenilă, părerea foarte critică, când mi-a luat-o înainte Picoti Picot: „După părerea mea, este vorba despre elaborarea unui veritabil cuvânt în libertate, triumful limbii obsedante, tot ce s-a scris mai bun de la Gorki. Pepe, te felicit. De puţine ori s-a reprezentat cu o rigoare mai mare caracterul alienant şi reificant al capitalismului în etapa sa de decadenţă imperială.

Aici economia de piaţă face marfă din însuşi sistemul limbii. Subtilele variaţiuni de la cuvânt la cuvânt sunt asemenea tranzacţiilor financiare care obligă la negarea oricărei valori de întrebuinţare a uneltelor, pentru a le ridica la o abstracţie absolută. Totul se dizolvă în aceste metafore tehnologico-electronice în care orice poate însemna orice şi niciun semantem nu se substanţializează. Este demonstraţia reală a nesemnificaţiei absolute, adică, absolvite, a verbului, în acei subiecţi unidimensionali a căror forţă de muncă este astăzi polivalentă. În acest sens al fărăsensului, De Figa urmăreşte efecte luminoase

(această magnifică «con las ingles inglesas has topado Tom Stoppard1»!), 1. Dramaturg englez, născut în 1937.

142 care mă fac să mă gândesc la această carte ca la un mare poem fără cuvinte…" Picoti Picot vru să continue, dar Pepe Barras l-a întrerupt. J>oeme sans paroles!

Pour la promotion c'est de Vor en barres…

Tres joii! ul Santiago de Gal a intervenit ca să precizeze că în franceză nu se spune „de Vor en barres", ci „du miel sur papillotes", dar a fost redus la tăcere de restul consiliului, ai cărui membri doreau să-şi spună părerea înainte de ora cinci, oră la care începea retransmiterea parţi dei de fotbal Barcelona-Real Madrid. Toţi, cu toate acestea, erau entuziasmaţi. Şi atunci a venit rândul meu.

Am spus că lucrarea mi s-a părut o mare sminteală. Că, pentru mine, litera tura era construcţia unei lumi coerente în care incoerenţa îşi avea propriul loc ca incoerentă, dar într-o lume PUR ŞI SIMPLU incoerentă, cum era cea a Gusanerei, era imposibil să deosebeşti grâul de ne ghină, sunt toate unul şi acelaşi lucru, pentru că autorul ei nu a avut curajul sau bunul simţ de a-şi reprezenta nebunia în termeni artistici şi s-a mulţumit să o 1. Poem fără cuvinte. Pentru promovare este aur în lingouri… Foarte frumos! (în franceză, în original).

143 reproducă în formă brută. Că asta era diferenţa dintre Kafka şi o enciclică papală, că primul doreşte să se facă înţeles, iar a doua te OBLIGĂ ÎN MOD TIRANIC să crezi. Că atât Kafka, cât şi enciclica pot să fie la fel de dezechilibraţi sau la fel de lucizi în faţa dezechilibrului lumii, doar că primul încearcă să ne facă să vedem NECESITATEA nebuniei sale, în vreme ce celălalt se limitează la a o IMPUNE în mod comod. Şi. Pentru a încheia, că toate opiniile expuse nu valorau nici un singur vers din El Blau i el Groc1, Premiul Ciutat d'Olot zilele trecute, care, cel puţin, avea ţinută, har şi sens, în măsura în care farmacistul ştia doar să aplice un procedeu mecanic şi monoton ca oceanul.

În acest moment, Pepe Barras m-a privit consternat. JZT cu'est-ce que vous avez en contre de l'océan, monsieur?" 2, întrebă.

Transportat de iritare i-am spus că mă plictiseau lucrurile vaste, puţin variate, şi cu toate valorile la FUND. Editorul m-a privit îndurerat. Uitasem că Barras sc. 1. Albastrul şi galbenul (în catalană, în original).

2. Aveţi ceva împotriva oceanului, domnule? (în franceză, în original) 144 considera, înainte de toate, un lup de mare.

Celelalte erau sentimente secundare, adevărata sa personalitate se întrezărea doar la bordul velierului său Le Bilboquet; aici, da, aici era el însuşi, şi nu acest personaj inventat de cultură şi antifranchism. M-a privit foarte îndurerat căci era un om de treabă. JJommage. J'aime la mer plus que la littérature, mon petit. Je suis né marin.

(Se născuse la Igualada) et la mer est ma VRAIE mère. Je ne peux pas collaborer avec quelqu'un qui ne soit pas ému par la maison de Poséidon et Amphitrite. Ayez l'amabilité de décamper sur le champ! al M-a concediat. Trei luni mai târziu, a apărut Gusanera, ajunsă la ediţia a II-a; este una dintre operele clasice ale secolului XX, potrivit tuturor autorilor de tratate; numeroşi cercetători au prezentat teze de doctorat despre ea; este, fără nicio îndoială, una dintre capodoperele artei 1. Păcat. Iubesc marea mai mult decât literatura, dragă. M-am născut marinar şi marea este ADEVĂRATA mea mamă. Nu pot să colaborez cu cineva care nu este emoţionat de casa lui Poséidon şi a Amphitritei. Te rog să ai bunăvoinţa să dispari numaidecât. (în franceză, în original) 145 literare. Şi cum arta, în secolul nostru, este înainte de toate istoria artei, Gusanera este cu adevărat, în sensul cel mai adevărat, capodopera secolului XX.

146 Cercetarea mea s-a încheiat. Şi s-a încheiat în acelaşi loc în care începuse: în surpriză. Nu există niciun conţinut în fericirea reprezentării artistice, cel mult ficţiune de fericire în cei care se identifică cu aceşti sclavi care se numesc „artişti".

Nu există nici în operele de artă; aceste obiecte schimbătoare, superflue, variabile şi efemere, care răsar din nimic şi se întorc în nimic prin capriciul unei mâini de oameni. Dorinţa de fericire menţine prezent mitul artistului, cum menţine mitul războinicului şi al sfântului, dar e incapabilă să admită şi cel mai precar mit pentru funcţionar şi pentru administrator.

Inventăm artişti şi opere de artă cum inventăm o dragoste sau cum inventăm o istorie fantastică (urmaşi ai Romei şi ai Greciei, moştenitorii latinităţii), sau plină de fanfaronadă (descoperitori ai Americii, inventatori ai umbrelei). Fiecare dintre 147 aceste LĂUDĂROŞENII ascunde în mod foarte atent o teamă, o nesiguranţă. Teama este tatăl „copilăriei fericite", al „fericirii amoroase", al „beatitudinii filosofice" sau al „creaţiei felicisime". Teama de lipsa de semnificaţie, de idioţenie, de sărăcie, de boală, de umilinţă, de toate OBLIGAŢIILE înspăimântătoare ale vieţii organizate ca un infern, pe

care o trăim cu adevărat.

Părinţii îi distrug pe copiii lor făcându-i fericiţi; amanţii se distrug între ei făcându-se fericiţi; înţelepţii se menţin într-o ignoranţă riguroasă cu scopul de a-i face fericiţi pe oameni; cei puternici îi exploatează pe cei slabi pentru a le uşura fericirea; şi artiştii se bălăcesc în acest delir obscen, căutând într-o mare de sânge fragmente, pentru a le expune în vreun muzeu, flancate de o etichetă cu numele lor.

Dar de ce? Această întrebare nu are răspuns. Ştim doar că semnificaţia noastră este scrisă astăzi în termeni istorici şi că în istorie trec doar criminalii. Mii, milioane de bărbaţi şi de femei trăiesc optzeci de ani fără suferinţă, nici glorie, şi fără să facă prea mult rău; dar sunt nesemnificativi, NU NE SPUN NIMIC.

Ajunge, în schimb, ca o canalie oarecare 148 să-şi procure suficienţi bani ca să omoare sute de mii de oameni, şi are asigurat un loc SEMNIFICATIV în istoria umanităţii.

Oraşul Florenţa este vizitat anual de milioane de turişti care-l iubesc. Dar acest oraş este rezultatul războiului, al exploatării, al crimei şi escrocheriei. O casă anonimă, dată cu var şi sărmană, cu ghivecele ei de muşcate, în provincia Badajoz, este lipsită de importanţă; este anonimă, face parte din bagajul mizerabil al PERDANŢILOR acestei lumi. Este istoric şi semnificativ doar oraşul construit pe sânge. În istorie intră doar canaliile.

În bazilica Sfântul Petru mulţi bărbaţi şi femei au privit cu plăcere nasul Fecioarei lui Michelangelo, dar numai unul i l-a spart cu ciocanul. El va fi cel care va intra în istorie, el este cel semnificativ, fiindcă face evidentă lipsa noastră de semnificaţie printr-un gest de nebun.

Aceasta este concluzia la care a ajuns ancheta mea asupra conţinutului fericirii.

La oameni ne interesează doar aspectul NEGATIV; istoria noastră, semnificaţia noastră este construită pe negativ, pe oribil, pe insuportabil. ŞI TOCMAI ACESTA ESTE CONŢINUTUL FERICIRII. Fiindcă 149 aici nu se vorbeşte nici de bucurie, nici de plăcere, ci de fericire CA DESTIN al oamenilor. Lumi fericite, societăţi fericite, umanitate fericită, cultură a fericirii; acesta este conţinutul războiului, al exploatării, al mizeriei, al distrugerii. Acestea sunt steagurile în culori strălucitoare care precedă coloanele sclavilor în drum spre

dispariţia lor.

Am urât, la sfârşitul cercetării mele, conţinutul fericirii. Mă consideram un om LIBER ŞI NEFERICIT. Şi acest stadiu al libertăţii şi al nefericirii îmi părea singurul refugiu decent pentru oricine nu doreşte să se înşele în legătură cu misiunea lui în această lume. Ca şi pe Oedip, nefericitul, ochii trebuiau să mă ajute SA VĂD ÎN INTERIOR. Fără să mă las distras de amuzamentele externe finanţate de şmecheri cu scopul de a fura, a tortura şi de a omorî pe cei care sunt atât de proşti încât să aibă încredere în ei.

Orbisem. Pe banda infinită a memoriei străluceau scântei sprintene; săltau asemenea peştilor zburători peste ape. Foi de palmier întinse pe care le foloseam în jocurile mele din copilărie; şopârle cu aspect mineral ieşind de sub pietre umezite 150 de căldură; gurile de apă care desenau curcubeie în miniatură peste străzi; entuziasmul confuz al unei şarje călare asupra studenţilor din universitatea Complutense; delirul colectiv în faţa unui steag negru desfăşurat nimeni nu ştie pentru cine într-o adunare universitară; unitatea timpului îndreptat spre acea oră a serii când mă întâlneam cu Susana; delicateţea de nedescris a picioarelor ei mişcându-se între cearşafuri; aventura unei Meditaţii de Descartes care şterge din realitate totalitatea obiectelor ca prin magie; senzaţia de levitaţie în timpul freneticului final al celui de al treilea concert pentru pian de Prokofiev; echilibrul cosmic al castelului de cărţi al lui Chardin; întâlnirea cu prinţul Bolkoński (agonizând) şi cu Napoleon, după bătălia de la Austerlitz; scânteierea focului în acea casă aproape goală din Llafranc… AM TRECUT DE TOATE astea în timpul cercetării mele.

Acum eram orb şi surd, dar cu capacitatea de uimire intactă. Mă găseam, ca la început, înaintea primei scatoalce, cu totul şi cu totul gol pe dinăuntru, deschis şi surâzător, DAR NU MAI ERAM EU ÎNSUMI. Cel care străbătuse acest parcurs 151 rămăsese în urmă. În prezent, singurul lucru care-mi conferea unitate era amintirea drumului străbătut, nu şi subiectul care făcuse acest drum. Mă simţeam depozitarul unei experienţe fără sens, nici conţinut, dar comprehensibil ca trecut.

Eram depozitarul unui complex infinit de date unice pe care nu le aveam decât eu, mulţumită faptului că eu nu eram eu, ci amintirea unui cu care se sfârşise.

Îmi supravieţuisem mie însumi, dar nu puteam să MĂ OMOR din

nou, fiindcă eram deja mort.

152 Supravieţuiam în dezgustul perplex al celui care contemplă o lume distrusă şi care a uitat deja vechile clădiri. În memorie străluceau momentele şi obiectele; dar numai în memorie. Un anume calm, în nimic asemănător cu liniştea, mă făcea să văd acum lucrurile ca într-un decor.

Vedeam copacii înfloriţi de curând, prima briză călduţă de iunie, bărbaţii şi femeile care treceau în sus şi în jos pe Ramblas1, piaţa clocotitoare, furnicarul de cetăţeni care alergau după dragoste şi glorie, cum spune cântecul, şi credeam că asist la o reprezentaţie dramatică executată PENTRU ALTCINEVA. Şi eu nu făceam parte nici din trupa de actori, nici din public.

Eram o memorie, şi această memorie nu aparţinea nimănui.

1. Bulevard barcelonez, loc de promenadă şi de shopping.

153 Clipele mi se scurseseră printre degete; asemenea nisipului. În patima investigaţiei, m-am lăsat prins în plasa propriului proiect. Mă construisem ca ÎNVINGĂTOR, în acelaşi chip în care un zgârcit se constituie într-un hrăpăreţ. Ce mă împinsese să nu mă las posedat de nimic? De ce scăpăm eu de fiecare dată când părăseam un moment de plenitudine, convins că mă găsesc înaintea unei noi capcane? Poate că nu ştiam că această activitate nu are scop? în acelaşi mod în care nimeni nu este nici cel mai bogat şi nici cel mai puternic, fiindcă există totdeauna cineva deasupra (sau dedesubt, aşteptând momentul în care bogatul sau puternicul să spună „gata, îmi ajunge", ca atunci cineva să-i smulgă cu forţa tot ce are, cu un simplu „nu, nu este de-ajuns"), tot la fel nimeni nu este cel mai înţelept fiindcă înţelepciunea este negarea victoriei şi a vedea în toate lucrurile şi în toate persoanele ineluctabila justiţie a faptului că există şi sunt vii.

Eu însumi mă expulzasem din viaţa care-mi aparţinea. Nu am dorit s-o trăiesc, ci s-o reduc la un moment pur de depăşire care s-o anuleze. „Eh, nu merită 154 osteneală…!" asta am vrut eu să spun vieţii care-mi aparţinea, crezând c-o păcălesc cu un gest dispreţuitor, asemenea golanului care, speriat de dimensiunea adversarului său încearcă să-l alunge provocându-l. Aceasta fusese semnificaţia falsului meu surâs perpetuu! întreaga mea cercetare nu fusese altceva decât o stratagemă de circar. Cu rezultate destul de rele, fiindcă adversarul meu, cum este firesc, departe de a se speria, mă învinsese fără să mişte un deget.

Mi-am amintit o scenă din copilărie. O verişoară de-a mea, mai mare decât mine, ne-a dus la film pe noi cei mai mici, în seara de Crăciun. A fost, poate, prima dată când am văzut un film color. Se proiecta Lumea submarină, un documentar de popularizare al unui om de ştiinţă francez, plin de efecte speciale pentru copii.

De la primele imagini m-am simţit posedat de o dureroasă senzaţie de plăcere totală. Dar exaltarea în faţa culorilor, a fanteziei, inclusiv a monstruozităţii acelei părţi a lumii INVIZIBILE, a fost peste puterile mele. Astfel că, după cinci minute, am început s-o întreb pe verişoară mea, cu insistenţa unui dereglat mintal, 155 dacă mai era mult până la sfârşitul proiecţiei. La fiecare cinci minute, repetam întrebarea: „Mai e mult?", „Crezi că se va termina curând?" la care verişoara mea răspundea cu tot mai multă nerăbdare.

Dar ea nu înţelegea neliniştea asfixiantă a acelui copil care descoperea, pentru prima dată în viaţa lui, plăcerea CONŞTIENTĂ; nici disperarea lui că ceva atât de neobişnuit era supus TIMPULUI. Cum se putea termina un astfel de lucru? Un astfel de lucru trebuia să fie ETERN sau SA NU FIE. Cum putea suporta copilul ca cineva să ridice o cortină, să-i arate LUMEA INVIZIBILĂ, după care să lase cortina să cadă la loc? „Ţi-e destul", spunea stăpânul cortinei. Dar mie nu-mi era destul.

Nu-mi va fi niciodată destul. Nu voi putea niciodată să accept că ceea ce este bun în viaţă este UN CADOU STRĂIN ŞI ÎNTÂMPLĂTOR, a cărui durată se află în mâinile stăpânului cinematografului.

Eu trebuia să rEFUZ acel cadou. Adică, să-L DEPĂŞESC.

În acea seară am descoperit valoarea sinuciderii, dar, incapabil să-i dau un conţinut real, am păstrat-o ca pe o sămânţă 156 în sărmanul meu cap. Acolo a crescut asemenea unei uriaşe plante carnivore şi mi-a devorat fiece CLIPĂ DE PLĂCERE, până mi-a distrus întreaga viaţă. Eu eram rezultatul acelei experienţe; un cadavru consumat de dorinţa de a muri. Nu eram mort într-un mod COMPLET, însă reuşisem să omor dependenţa, neliniştea care vreme de atâţia ani mă distrusese în interior ca un cancer invizibil. Suprimasem neliniştea, desigur, dar precum acei nebuni frenetici cărora li se extirpă un lob din creier şi rămân într-o stare vegetală sau minerală.

Ei bine, de la moartea mea pe jumătate, recuperam fragmentele tragediei.

Fragmente de corpuri, de obiecte, de gânduri. O lume făcută

cioburi, imposibil de recompus, răspândite fără nicio ordine în teatrul în ruine al memoriei mele.

Viziune de idiot.

Şi ca un idiot continui să trăiesc în y această locuinţă goală, stupefiat în faţa colii de hârtie pe care văd apărând mici semne de culoare neagră, ca nişte larve de muscă; mi se întâmplă să ridic privirea, perplex în faţa unor prosoape atârnate la soare ca să se usuce; unul alb cu tiv roz, 157 celălalt alb cu tiv albastru, încadrate de dreptunghiul ferestrei. Sau, să mă gândesc la ziua de azi, surprins în mod ironic că mai trăiesc oameni pe pământ şi că, între atâtea persoane care există, cineva vine totuşi în această locuinţă la o anumită oră a după-amiezii şi mă întreabă:

Ce mai faci? cum ţi-ai petrecut ziua? la care eu răspund punctual, scrupulos, ca şi când un om mecanic, în interiorul meu, ar găsi răspunsurile tipărite.

Fiindcă morţi suntem greu de deosebit de cei vii şi ne ascundem în meandrele lumii, căutând un ungher unde să vegetăm şi să contemplăm spectacolul pe care acum îl ştim – dar este destul de târziu –, care nu se mai termină, CARE ESTE VEŞNIC; pentru toţi, mai puţin pentru noi.

Asemenea soldatului care, nerăbdător să atingă cu baioneta un duşman necunoscut ascuns în spatele orizontului, nu poate să se oprească la solicitările care-i apar în drum, la fel noi, morţi, tindem spre un destin necunoscut, fără să acordăm atenţie la ceea ce apare în calea noastră; şi, când am atins acest destin, o voce batjocoritoare ne spune că soarta noastră era să fIM ATENŢI ŞI SĂ NE ODIHNIM în 158 fiecare dintre minusculele revelaţii care s-au deschis în calea noastră; dintre care, fiecare, la rândul ei, ne sfătuia să nu căutăm niciun destin, cu atât mai puţin un destin fericit. Numai în felul acesta se luptă împotriva asfixiei şi a neliniştii timpului şi a stăpânului cortinei; fiind atent la ce se gă SEŞTE, şi nu la ce se CAUTĂ.

159 Acum închid acest mic caiet. Poate mâine deschid altul. Poate că şi el va sfârşi acoperit de litere, precum sutele de caiete care se îngrămădesc pe podeaua acestei locuinţe. Le scriu fără nicio intenţie, fără să caut nici cel mai mic efect, le scriu FĂRĂ MOTIV şi pentru a-mi ţine companie în zilele goale şi care nu se mai sfârşesc.

Aceasta este, poate, adevărata RAŢIUNE a destinului meu. Poate fiindcă am ajuns la groapă, de unde pot recupera lumea pierdută,

lumea invizibilă. Dar nu voi şti asta niciodată, fiindcă eu deja nu mai sunt aici.

Uneori, acesta mi se pare conţinutul fericirii atât de intens cercetate de mine.

Alteori, cred că sunt deja în infern. În câte o împrejurare deosebită m-am apropiat de oglindă pentru a mă bărbieri şi am văzut un om cu părul rar, cu obrajii 161 umflaţi, cu un surâs infantil îngheţat pe o faţă de ghips. Şi acest surâs mi-a amintit de un lucru pe care l-am uitat cândva.

Ar fi mai bine să spun că acest surâs îmi aminteşte că am uitat ceva. Dar nu ştiu ce, fiindcă am uitat. Şi cum poţi să-ţi aminteşti că ai uitat ceva?

162 ÎN COLECŢIA „BIBLIOTECA POLIROM" au apărut:

Nikos Kazantzakis – Zorba Grecul FM. Dostoievski – Idiotul Gustave Flaubert – Doamna Bovary Boris Pasternak – Doctor Jivago * * * Dulcea mea Doamnă IEminul meu iubit.

Corespondenţă inedită Mihai Eminescu Veronica Micle Oscar Wilde – Portretul lui Dorian Gray D.H. Lawrence – Amantul doamnei Chatterley F. Scott Fitzgerald – Blândeţea nopţii Mihail Bulgakov – Cupa vieţii Salman Rushdie – Ruşinea Saul Bellow – Ravelstein J.D. Salinger – Nouă povestiri Ian McEwan – Amsterdam Andrei Makine – Crima Olgăi Arbelina Jonathan Coe – Casa somnului J.D. Salinger – De veghe în lanul de secară John Fowles – Iubita locotenentului francez José Saramago – Toate numele Peter Ackroyd – Documentele lui Platon D.H. Lawrence – Fii şi îndrăgostiţi F. Scott Fitzgerald – Marele Gatsby Antonio Tabucchi – Capul pierdut al lui Damasceno Monteiro Ernst Junger – Grădini şi drumuri I.S. Turgheniev – Prima iubire Mika Waltari – Etruscul Bernhard Schlink – Cititorul Max Frisch – Homo faber Dino Buzzati – Deşertul tătarilor Andrei Makine – Testamentul francez Kazuo Ishiguro – Rămăşiţele zilei Saul Bellow – Trăieşte-ţi clipa John Fowles – Colecţionarul A.P. Cehov – Logodnica şi alte povestiri Colm Toibin – Povestea nopţii Julian Barnes – Anglia, Anglia Ismail Kadaré – Generalul armatei moarte José Saramago – Pluta de piatră William Trevor – Citindu-l pe Turgheniev Erico Verissimo – Incident la Antares Aglaja Veteranyi – De ce fierbe copilul în mămăligă Max Frisch – Eu nu sunt Stiller Amélie Nothomb – Igiena asasinului George Orwell – Ferma Animalelor Michael Ondaatje – Obsesia lui Anii J.D. Salinger – Dulgheri, înălţaţi grinda acoperişului şi Seymour: o

prezentare Luis Sepûlveda – Bătrânul care citea romane de dragoste Dino Buzzati – O dragoste D.H. Lawrence – Fata pierdută Umberto Eco – Numele trandafirului J.D. Salinger – Franny şi Zooey Muriel Spark – Lorzi şi complici Daniel Pennac – La căpcăunii veseli Daniil Harms – Mi se spune capucin Boris Pasternak – Sub înaltă protecţie Salman Rushdie – Ultimul suspin al Maurului Gunter Grass – În mers de rac George Orwell – O mie nouă sute optzeci şi patru Amélie Nothomb – Uimire şi cutremur Lawrence Durrell – Cvartetul din Alexandria.

Justine Iris Murdoch – Clopotul Italo Calvino – Castelul destinelor încrucişate John Fowles – Magicianul Ian McEwan – Grădina de ciment Dai Sijie – Balzac şi Micuţa Croitoreasă chineză Russell Banks – Dulcea lume de după Lawrence Durrell – Cvartetul din Alexandria.

Balthazar Saul Bellow – Darul lui Humboldt Vladimir Nabokov – Lolita Aldous Huxley – Minunata lume nouă.

Reîntoarcere în minunata lume nouă Helen Fielding – Jurnalul lui Bridget Jones I.S. Turgheniev – în ajun. Fum Paul Auster – Tombuctu FM. Dostoievski – Demonii Malcolm Lowry – Sub vulcan Charles Bukowski – Femei Max Frisch – Numele meu fie Gantenbein Mihail Bulgakov – Inimă de câine Antonio Tabucchi – Se face tot mai târziu Mika Waltari – Egipteanul Iris Murdoch – Marea, marea Henry James – Daisy Miller Alessandro Baricco – Ocean Mare Arthur Rimbaud – Opere Dino Buzzati – Bărnabo, omul munţilor. Secretul Pădurii Bătrâne George Orwell – Zile birmaneze Lawrence Durrell – Cvartetul din Alexandria.

Mountolive William Faulkner – Zgomotul şi furia PG. Wodehouse – Greşeala lordului Emsworth Henry de Montherlant – Un asasin îmi e stăpân Michael Cunningham – Orele Juan Marsé – Vraja Shanghaiului Ismail Kadaré – Florile îngheţate din martie José Saramago – Evanghelia după Iisus Cristos Lev Tolstoi – Anna Karenina (2 vol.) Marguerite Yourcenar – Ca o apă care curge Tracy Chevalier – Fata cu cercel de perlă Aldous Huxley – Punct contrapunct Leonard Cohen – Joaca preferată Oscar Wilde – De Profundis Villiers de l'Isle-Adam – Povestiri crude şi insolite Arturo Pérez-Reverte – Tabloul flamand Agneta Pleijel – Lord Nevermore Vladimir Nabokov – Glorie Lawrence Durrell – Cvartetul din Alexandria. Clea Tracy Chevalier – îngeri căzători Anna Gavalda – O iubeam J-K. Huysmans – Liturghia neagră Alessandro Baricco – Mătase E.A. Poe – Masca Morţii Roşii şi

alte povestiri Leonard Cohen – Frumoşii învinşi Andrei Platonov – Moscova cea fericită şi alte nuvele V.S. Naipaul – Măscăricii Bernhard Schlink – Evadări din iubire John Fowles – Turnul de abanos Jack Kerouac – Pe drum Graham Greene – Americanul liniştit Salman Rushdie – Harun şi Marea de Poveşti Mihail Bulgakov – Garda albă Kurt Vonnegut-Fií binecuvântat, domnule Rosewater Julio Cortázar – Toate focurile, focul Kurt Vonnegut – Abatorul cinci Luis Sepúlveda – Nume de toreador Graham Greene – Comedianţii William Faulkner – Pogoară-te, Moise Michel Tournier – Gaspar, Melhior & Baltazar William Burroughs – Pederast Mika Waltari – Amanţii din Bizanţ Nadejda Mandelştam – Fără speranţă Salman Rushdie – Pământul de sub tălpile ei José Saramago – Anul morţii lui Ricardo Reis Vladimir Nabokov – Invitaţie la eşafod Juan Marsé – Cozi de şopârlă Aglaja Veteranyi – Raftul cu ultimele suflări Graham Greene – La drum cu mătuşă-mea Ian McEwan – Ispăşire Alain Robbe-Grillet – Reluarea Katarina Frostenson – Ioni P.G. Wodehouse – Fulger în plină vară John Fowles – Mantisa D.H. Lawrence – Şarpele cu pene John Cheever – Falconer Kurt Vonnegut – Galápagos Michel Tournier – Picătura de aur Daniel Pennac – Zâna carabină Dino Buzzati – Marele portret Ismail Kadaré – Piramida Michel Houellebecq – Platforma Haruki Murakami – În căutarea oii fantastice Iris Murdoch – Fiul cuvintelor Kazuo Ishiguro – Pe când eram orfani Tomas Transtrómer – Pagini din cartea nopţii Charles Bukowski – De duzină F.M. Dostoievski-Jucătorul şi alte microromane Alice Sebold – Minunatele oase Philip Roth – Pata umană Helen Fielding – Bridget Jones: La limita raţiunii Sylvia Plath – Clopotul de sticlă Primo Levi – Mai este oare acesta un om?

Graham Greene – Sfârşitul unei iubiri Andrei Makine – Pământul şi cerul lui Jacques Dorme Julio Cortázar – Manuscris găsit într-un buzunar şi alte povestiri Martin Amis – Născuţi morţi José Saramago – Istoria asediului Lisabonei P.G. Wodehouse – Nori grei deasupra Castelului Blandings Laurence Sterne – Viaţa şi opiniunile lui Tristram Shandy, Gentleman Charles Bukowski – Factotum Jonathan Coe – Clubul putregaiurilor Charles Frazier – Cold Mountain Tim O'Brien – Vrăjitorul Arturo Pérez-Reverte – Regina Sudului Haruki Murakami – Dans dans dans Daniel Pennac – Micuţa vânzătoare de proză Daniel Defoe – Jurnal din Anul Ciumei Philip Roth – M-am măritat cu un comunist Georges Bataille – Madame Edwarda. Mortul.

Istoria ochiului Nathaniel Hawthorne – Casa cu şapte frontoane

Elias Canetti – Orbirea Christian Haller – Muzica înghiţită Kurt Vonnegut – Leagănul pisicii Arto Paasilinna – Morarul care urla la lună Alfredo Bryce Echenique – Grădina iubitei mele Torgny Lindgren – Caltaboşul Graham Greene – Puterea şi gloria ítalo Calvino – Palomar John Fowles – Daniel Martin Luis Sepúlveda – Jurnalul unui killer sentimental.

Yacaré Kobo Abe – Femeia nisipurilor Saul Bellow – Herzog Paul Auster – Cartea iluziilor Peter Beagle – Ultima licornă Nick Homby – Febra stadioanelor Arturo Pérez-Reverte – Clubul Dumas Charles Bukowski – Poşta Eiji Yoshikawa – Musashi (2 vol.) Amélie Nothomb – Metafizica tuburilor John Steinbeck – Iarna vrajbei noastre Tracy Chevalier – Albastru pur Richard Brautigan – La pescuit de păstrăvi în America Ernst Jünger – Pagini din Kirchhorst.

Coliba din vie Erri de Luca – Tu – al meu Michael Ondaatje – În pielea unui leu PG. Wodehouse – S-a făcut, Jeeves!

Ian McEwan – Inocentul Chuck Palahniuk – Fight Club Michel Tournier – Fecioara şi căpcăunul Primo Levi – Armistiţiul Shūsaku Endō – Un idiot minunat Luis Sepúlveda – Hot Line Gaétan Soucy – Fetiţa care iubea prea mult chibriturile Lauren Weisberger – Diavolul se îmbracă de la Prada Richard Brautigan – În zahăr de pepene Alessandro Baricco – Fără sânge Graham Greene – Consulul onorific Daniel Pennac – Fructele pasiunii Amos Oz – Să cunoşti o femeie Ismail Kadaré – Aprilie spulberat Amélie Nothomb – Mercur Arturo Pérez-Reverte – Maestrul de scrimă Ha Jin – în aşteptare Mary Shelley – Frankenstein Margaret Mazzantini – Nu te mişca Bruno Schulz – Manechinele Vladimir Nabokov – Ada sau ardoarea Daniel Mason – Acordorul de piane P.G. Wodehouse – Codul de onoare al Wooster-ilor Dai Sijie – Complexul lui Di William Faulkner – Absalom, Absalom!

Vladimir Makanin – Underground sau Un erou al timpului nostru ítalo Calvino – Iubiri dificile Sophie Kinsella – Mă dau în vânt după cumpărături Umberto Eco – Misterioasa flacără a reginei Ioana Elfriede Jelínek – Pianista Raymond Carver – Taci, te rog!

Max Frisch – Montauk Chuck Palahniuk – Sufocare Jonathan Franzen – Corecţii Ian McEwan – Mângâieri străine Kurt Vonnegut – Mama Noapte Norman Mailer – Cei goi şi cei morţi Peter Beagle – Un loc plăcut şi numai al lor Amélie Nothomb – Antichrista Mihail Bulgakov – Scene moscovite Nick Homby – High Fidelity Tracy Chevalier – Doamna şi licornul Ryü Murakami – Albastru nemărginit,

aproape transparent John Steinbeck – La răsărit de Eden Dino Buzzati – Cele mai frumoase povestiri José Saramago – Eseu despre orbire Flannery O'Connor – Sfetnicul din sânge J.L. Borges – Poezii Andrei Makine – Femeia care aştepta Graham Greene – Expresul de Stambul D.H. Lawrence – Curcubeul Sophie Kinsella – Goana după cumpărături la New York Amy Tan – Clubul Norocoaselor Kazuo Ishiguro – Un artist al lumii trecătoare Ken Kesey – Zbor deasupra unui cuib de cuci Martin Amis – Săgeata timpului Günter Grass – Toba de tinichea Nadejda Mandelştam – Speranţă abandonată Andrei Codrescu – Casanova în Boemia Jorge Luis Borges & Adolfo Bioy Casares Cărţi scrise îndoi F. Scott Fitzgerald – Dincoace de Paradis Daniel Pennac – Dictatorul şi hamacul Tom Sharpe – Marea aspiraţie Bernhard Schlink – Crima lui Selb William Faulkner – Lumină de august Amélie Nothomb – Dicţionar Robert de nume proprii Saul Bellow – Iarna decanului Ian McEwan – Copilul furat Helen Fielding – Olivia Joules şi imaginaţia hiperactivă Tomas Transtromer – Taina cea mare Jeffrey Eugenides – Middlesex William S. Burroughs – Junky Arturo Pérez-Reverte – Conspiraţia din Sevilla P.G. Wodehouse – Sezonul de împerechere Amos Oz – Soţul meu, Michael Michel Houellebecq – Extinderea domeniului luptei Salman Rushdie – Orient, Occident Philip Roth – Complexul lui Portnoy John Fowles – Omida Javier Marías – Chipul tău, mâine. 1. Febră şi lance Mihail Bulgakov – însemnările unui tânăr medic Graham Greene – Factorul uman Michael Cunningham – O casă la capătul lumii Henry de Montherlant – Micuţa infantă de Castilia Carlos Ruiz Zafón – Umbra vântului Raymond Carver – Despre ce vorbim când vorbim despre iubire E.A. Poe – Misterul lui Marie Rogêt şi alte povestiri W. Somerset Maugham – Luna şi doi bani jumate Ismail Kadaré – Fiica lui Agamemnon. Succesorul Claudio Gatti – Prevestirea Kurt Vonnegut – Hocus Pocus Bret Easton Ellis – American Psycho Alberto Vázquez-Figueroa – Tuareg Mika Waltari – Mikael Karvajalka Salman Rushdie – Copiii din miez de noapte John Kennedy Toóle – Conjuraţia imbecililor Amy Tan – Fiica tămăduitorului de oase Sophie Kinsella – La cumpărături în rochie de mireasă Norman Mailer – Un vis american Julio Cortázar – Şotron Donna Tartt – Istoria secretă Tom Sharpe – Wilt Ryü Murakami – Copii de aruncat P.G. Wodehouse – Un Pelican la Castelul Blandings Hari Kunzru – Virusul Amélie Nothomb – Sabotaj din iubire Anna Gavalda – împreună Elfriede Jelínek – Excluşii José Saramago – Peştera Dino Buzzati – Monstrul

Colombre şi alte cincizeci de povestiri Arturo Pérez-Reverte – Harta sferică Umberto Eco – Pendulul lui Foucault Jeffrey Eugenides – Sinuciderea fecioarelor D.H. Lawrence – Păunul alb W. Somerset Maugham – Vălul pictat Graham Greene – Omul nostru din Havana Jonathan Coe – Cercul închis F.M. Dostoievski – Jurnal de scriitor (3 vol.) Kurt Vonnegut – Barbă albastră Ian McEwan – Câinii negri Francis Scott Fitzgerald – Un diamant cât Hotelul Ritz şi alte povestiri P.G. Wodehouse – Mulţumesc, Jeeves Graham Greene – Brighton Rock Amy Tan – Cele o sută de simţuri secrete Maria Grazia Siliato – Caligula Chuck Palahniuk – Jurnal Elfriede Jelínek – Amantele Kobo Abe – Harta arsă Amélie Nothomb – Biografia foamei Arturo Pérez-Reverte – Husarul Ismail Kadaré – Anul negru Concurs de frumuseţe masculină la Stâncile Blestemate Michel Houellebecq – Particulele elementare Andrei Codrescu – Mesie Philip Roth – Animal pe moarte Thomas Pynchon – Strigarea lotului 49 Truman Capote – O vară de răscruce Philip Roth – Complotul împotriva Americii Kazuo Ishiguro – Să nu mă părăseşti Truman Capote – Alte glasuri, alte încăperi Amélie Nothomb – Cosmetica duşmanului Melania G. Mazzucco – Numele ei era Viaţă Michael Cunningham – Zile exemplare Kobo Abe – Chip străin Irvine Welsh – Trainspotting Shūsaku Endō – Samuraiul Marina Lewycka – Scurtă istorie a tractoarelor în limba ucraineană Tom Sharpe – Alternativa Wilt Martin Amis – Banii Raymond Carver – Catedrala Bret Easton Ellis – Lunar Park François Weyergans – Trei zile cu mama Alessandro Boffa – Eşti un animal, Viskovitz Alexander McCall Smith – Agenţia de detective nr. 1 Michel Houellebecq – Posibilitatea unei insule Iris Murdoch – Oameni buni şi oameni de bine Graham Greene-Ministerul groazei Sădegh Hedăvat – Bufniţa oarbă Norman Mailer – Evanghelia după Fiul Alberto Vázquez-Figueroa – Pământ virgin ítalo Svevo – Conştiinţa lui Zeno Arturo Pérez-Reverte – Căpitanul Alatriste Andrei Codrescu – Wakefield Philip Roth – Sânul Ryü Murakami – În supa miso Jonathan Coe – Piticii morţii Thomas Pynchon – V.

Torgny Lindgren – Biblia lui Doré Alfredo Bryce Echenique – O lume pentru Vulius Alexander McCall Smith – Lacrimi de girafă Robert James Waller – Un tangou în prerie Félix de Azua – Povestea unui idiot spusă de el însuşi sau conţinutul fericirii în pregătire:

Hari Kunzru – Iluzionistul ítalo Calvino – Dacă într-o noapte de iarnă un călător W. Somerset Maugham – Plăcerile vieţii ÎN SERIA DE

AUTOR „HARUKI MURAKAMI" au apărut:

La sud de graniţă, la vest de soare Cronica păsării-arc Pădurea norvegiană Iubita mea, Sputnik în căutarea oii fantastice la capătul lumii şi în ţara aspră a minunilor Elefantul a dispărut După cutremur Kafka pe malul mării Dans dans dans ÎN SERIA DE AUTOR „JORGE LUI S BORGES" au apărut:

Moartea şi busola. Proză completă 1 Cartea de nisip. Proză completă 2 Eseuri Cartea fiinţelor imaginare ÎN SERIA DE AUTOR „DAVID LODGE" au apărut:

Schimb de dame Ce mică-i lumea!

Meserie!

Terapia Muzeul Britanic s-a dărâmat!

Veşti din Paradis Gânduri ascunse Răcane, nu ţi-e bine!

Cât să-ntindem coarda?

Afară din adăpost Autorul, la rampă!

Crudul adevăr ÎN SERIA DE AUTOR „AMIN MAALOUF" au apărut:

Periplul lui Baldassare Stânca lui Tanios Primul secol după Beatrice Grădinile luminii Leon Africanul Scările Levantului Samarkand ÎN COLECŢIA „CHIC" au apărut:

Helen Fielding – Bridget Jones: La limita raţiunii Lauren Weisberger – Diavolul se îmbracă de la Prada Sophie Kinsella – Poţi să ţii un secret?

Lauren Weisberger – Vreau să fiu VI. P.

Plum Sykes – Blonde de milioane Marian Keyes – Lucy Sullivan se mărită Sophie Kinsella – La cumpărături cu sora mea Sophie Kinsella – La cumpărături în rochie de mireasă Allison Pearson – Nu ştiu cum reuşeşte Marian Keyes – Vacanţa lui Rachel Helen Fielding – Jurnalul lui Bridget Jones în pregătire:

Holly Peterson – Dâdacul Sophie Kinsella – Supermenajera Lauren Henderson – Ex-ii anonimi www.polirom.ro Redactor: Ana-Maria Lişman Coperta: Radu Răileanu Tehnoredactor: Constantin Mihăescu Bun de tipar: octombrie 2006. Apărut: 2006 Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 P.O. Box 266 700506, Iaşi, Tel. & Fax (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11; (0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: officepolirom.ro Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, el. 7, ap. 33, O.P. 37 P.O. Box 1 – 728, 030174 Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office. bucureştipolirom.ro Tiparul executat la S.C. Polirom ABB S.A.

Str. Bucium, nr. 34, Iaşi 700265 Tel.: (0232) 230323; Fax: (0232) 230485 Valoarea timbrului literar este de 2% din preţul de vânzare şi se adaugă acestuia. Sumele se virează la Uniunea Scriitorilor din România, Nr. R044RNCB5101000001710001 BCR-UNIREA